

**Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Katedra historie**

Maroš Janík

**OBRAZ PALESTÍNSKO – IZRAELSKÝCH KONFLIKTOV
V ODBORNEJ LITERATÚRE A V MÉDIÁCH KOMUNISTICKÉHO
ČESKOSLOVENSKA**

Bakalárska práca

Vedúci práce: doc. PhDr. Karel Konečný, CSc.

Olomouc 2015

Prehlasujem, že som túto prácu vypracoval samostatne na základe uvedených prameňov a literatúry.

V Olomouci 11. 8. 2015.

Obsah

Úvod	4
1. Prvá arabsko – izraelská vojna	6
2. Československo a Izrael	11
3. Vznik Izraela	15
4. Zbrane Izraelu	17
5. Cesta k nepriateľstvu	20
6. Československo a Palestína	23
7. Suezská kríza a vznik Organizácie pre oslobodenie Palestíny (OOP)	24
8. Šesťdňová vojna	25
9. Jom Kippur	30
10. Libanonská vojna	31
11. Sabra a Šatíla	38
12. Intifáda	40
Záver	46
Zoznam prameňov a literatúry	47
Zhrnutie	51
Summary	52

Úvod

Vo svojej práci sa budem venovať izraelsko – palestínskemu konfliktu a tomu, ako tento konflikt reflektovala komunistická tlač v Československu. Ako príklad som využil denníky *Rudé právo*, *Pravda*, *Práca* a *Smena*. Izraelsko – palestínsky konflikt je súčasťou väčšieho arabsko – izraelského konfliktu. V práci sa tak budem venovať podrobnejšie konfliktom, ktoré mali väčší dopad na palestínske obyvateľstvo v pásme Gazy a na Západnom brehu: Šesťdňová vojna, Libanonská vojna a prvá intifáda.

V prvej časti práce sa venujem izraelskej vojne za nezávislosť alebo tiež prvej arabsko – izraelskej vojne a vzťahu Československa k židovskému obyvateľstvu a jeho postojom ku vzniku samostatného židovského štátu. Československo malo zo začiatku priateľské vzťahy s Izraelom a pomohlo mu v jeho boji za nezávislosť, keď mu poskytlo potrebné zbrane v jeho boji.

Po Šesťdňovej vojne nastala nová kapitola v izraelsko – palestínskom konflikte, keďže počas tejto vojny začína izraelská okupácia pásma Gazy a Západného brehu, kde žila väčšina Palestínčanov a mnohí z nich boli nútení opustiť svoje domovy z dôvodu izraelskej okupácie. Začína tak dochádzať k väčšej radikalizácii palestínskeho obyvateľstva.

Z toho prameňa ďalšie udalosti, ako je Libanonská vojna, ktorá sa označuje aj ako prvá izraelsko – palestínska vojna. V tejto vojne proti sebe stáli izraelská armáda, a na druhej strane to boli predovšetkým sily Organizácie pre oslobodenie Palestíny (OOP). Poslednou udalosťou, ktorej venujem pozornosť v práci je prvá intifáda, ktorá sa začala na konci roku 1987 a za jej ukončenie sa považujú až zmluvy z Osla v roku 1993. V prípade intifády som sa zamerail hlavne na jej začiatok v prvých týždňoch.

V článkoch, ktoré vychádzali v komunistickom Československu môžeme sledovať začiatok nepriateľského tónu k židovskému štátu po roku 1948, keď už bolo jasné, že sa Izrael nestane socialistickým štátom a teda spojencom Sovietskeho zväzu. Po skončení druhej svetovej vojny ešte Československo vznik nového štátu podporovalo, a taktiež mu významne pomohlo pri jeho prvej skúške o prežitie. Po nastolení komunistickej vlády v Československu závisel jeho vzťah k Izraelu na tom ako sa k novému štátu bude stavať Sovietsky zväz. Po tom ako podpora Sovietskeho zväzu prešla na arabské štáty, muselo sa tejto línii prispôbiť aj Československo.

K téme arabsko – izraelských konfliktov bolo napísanej množstvo literatúry, z ktorej len malá časť poslúžila pri písaní tejto práce. Medzi tie hlavné, patrí kniha Mareka Čejky *Izrael a Palestína. Minulosť, súčasnosť a smerovanie blízkovýchodného konfliktu*, ktorá prináša

stručnú históriu arabsko – židovských vzťahov pred vznikom Izraela až do roku 2013. Podobnou stručnou históriu je aj kniha Kirsten Schulze *Arabsko – izraelské konflikty*. Ďalším významným zdrojom bola kniha Chaima Herzoga *Arabsko – izraelské války*, ktorá prináša prehľad všetkých konfliktov na Blízkom východe od roku 1948. Ďalej je to kniha Ivana Broža *Arabsko – izraelské války*. Posledné dve menované knihy sa podrobne venujú histórii konfliktov medzi Arabmi a Izraelčanmi. Informácie o vzťahoch medzi Československom a Izraelom v prvých rokoch po jeho vzniku, a údaje o vojenskej pomoci Izraelu poskytli práce Moshe Yegara *Československo, sionismus, Izrael* a práca trojice autorov Jiří Dufek, Karel Kaplan a Vladimír Šlosar *Československo a Izrael 1947 – 1953*.

1. Prvá arabsko – izraelská vojna

Prvá fáza konfliktu medzi Arabmi a Izraelčanmi začala po rozhodnutí Valného zhromaždenia o rozdelení Palestíny. Arabi vyhlásili protestnú stávkou a vyvolali rad nepokojov, pri ktorých za prvý týždeň prišlo o život 62 Židov a 32 Arabov. Davy Arabov napádali a zapalovali židovské štvrte v Jeruzaleme.¹ O rozhodnutí Spojených národov informovalo *Rudé právo* len krátkym článkom, v ktorom popisovali oslavy židovského obyvateľstva, ktoré po uliciach spievalo. Na strane Arabov zas došlo k odmietnutiu tohto rozhodnutia a Egyptský hovorca vyhlásil, že považuje rozhodnutie za signál k vojne medzi Arabmi a Židmi, a že je nutné predložiť záležitosť Medzinárodnému súdu v Haagu.² K odplatám sa uchýľovali polovojenské organizácie Stern a Irgun. Britská správa oznámila, že od 30. novembra 1947 do 1. februára 1948 bolo zabitých 1427 Arabov, 381 Židov a 46 Britov.³ Aj v novinách sa objavila informácia o obetiach vojny. Uverejnená bola v polovici apríla. Podľa *Rudého práva*, ktoré čerpalo zo štatistík miestnej tlače a nemocníc, bolo celkom 6765 obetí. Zabitých bolo 2500 osôb, z toho 1460 Arabov a 933 Židov. Zbytok boli vojaci a cudzinci.⁴ 9. apríla došlo k jednej z najkontroverzejších udalostí behom vojny o nezávislosť. Jednotky Irgunu a Lechi napadli palestínsku dedinu Dejr Jásín. V priebehu bojov malo byť zabitých cez 200 osôb. O útoku existuje veľa rozporuplných správ. Podľa verzie Irgunu mali jeho bojovníci vyzvať obrancov dediny ku kapitulácii, tí na nich ale zahájili paľbu a spôsobili im straty. Až potom mal byť zahájený útok na dedinu. Po útoku predstavitelia Židovskej agentúry aj vrchného veliteľstva Hagany, vyjadrili hlboké znechutenie a poľutovanie.⁵ Takto popisuje udalosť vo svojej knihe Chaim Herzog. Iné zdroje popisujú udalosti trochu rozdielne. Uvádzajú 250 zmasakrovaných Arabov, z toho množstvo žien a detí. Izraelský publicista Jon Kimche označil tento útok ozbrojených mužov proti bezbranným civilistom za najtemnejšiu škvrnu na židovskom štíte. Dov Joseph, guvernér izraelského sektoru Jeruzalema, a neskorší minister spravodlivosti, vo svojej knihe charakterizoval tento masaker ako zámerný a nikým nevyprovokovaný útok. Známý britský historik, sociológ a filozof Arnold Toynbee venoval tejto udalosti pozornosť vo svojom diele *A Study of History*, kde ju vykreslil ako zrovnateľnú so zločinmi, aké na Židoch spáchali nacisti. Verzia Irgunu bola, že na nich začali páliť dedinčania a paľba im spôsobila straty. Veliteľ útoku, ktorým bol Menachem Begin vo svojej knihe spomienok napísal, že

---

¹ BROŽ, Ivan: *Arabsko – izraelské války 1948 – 1973*. 2. vydanie. Praha 2010, str. 32.

² *Spojené národy rozhodly o rozdělení Palestiny*. *Rudé právo*, č. 280, 2. 12. 1947, str. 2.

³ BROŽ, Ivan: *Arabsko – izraelské války 1948 – 1973*. 2. vydanie. Praha 2010, str. 32.

⁴ *V Palestině již 7000 obětí války*. *Rudé právo*, č. 90, 16. 4. 1948, str. 2.

⁵ HERZOG, Chaim: *Arabsko Izraelské války*. Praha 2008, str. 35.

masaker bol nielen oprávnený, ale vez víťazstva v Dejr Jásíne by nevznikol štát Izrael. Kontrastuje to z odsúdením masakru zo strany Davida Ben Guriona, velenia Hagany a Židovskej agentúry. Jednoznačne sa vyjadril aj Chaim Weizmann, budúci prvý izraelský prezident, ktorý vtedy prehlásil, že nikto neľutuje tento čin viac ako väčšina židov, skláňam hanbou hlavu, keď o tejto skutočnosti musím pred vami hovoriť.⁶ Dejr Jásín sa stal jedinou sionistickou krutosťou, o ktorej bolo dovolené v Izraeli písať a ktorú bolo možné odsudzovať. Dejr Jásín sa tiež stal obľúbenou politickou zbraňou, nielen v rukách Arabov proti sionistom a Izraelu, ale bol používaný medzi sionistami navzájom. Jeho prostredníctvom sa Hagana snažila pošpiniť Irgun a Lechi. Neskôr bol Dejr Jásín predhadzovaný izraelskou ľavicou Beginovej strane Cherút a rovnako aj nástupnickej strane Likud. Dôležitejšie však bolo, že masaker v Dejr Jásíne vyvolal rozsiahly palestínsky exodus. Niekoľko sto tisíc Arabov po tejto udalosti, a vo veľmi krátkej dobe, ušlo z krajiny, čo uľahčilo sionistom situáciu.⁷ Militantný Arabi sa však nezmierili s tým, čo sa stalo v Dejr Jásíne a pár dní na to prepadli konvoj stovky židovských lekárov, ošetrovateliek a pacientov na ceste do nemocnice. Sedemdesiatšesť ľudí z konvoja bolo zabitých.⁸ Masaker v Dejr Jásíne však v *Rudom práve* príliš veľa vzrušenia nepriniesol. Takto vyzerala správa, ktorú prinieslo *Rudé právo*: „Celá verejná mienka v Palestíne je rozhorčená masakrom v dedine Deir Jásín pri Jeruzaleme, kde príslušníci Sternovej skupiny a organizácie Irgun Zval Leumi zavraždili 200 Arabov. Masaker odsúdil Palestínsky vrchný rabin a židovský výbor pre Palestínu zaslal zajordánskemu kráľovi Abdullahovi depeši, v ktorej vyjadruje svoje zdesenie a rozhorčenie nad týmto útokom.“⁹ V tejto dobe neboli voči Židom či Izraelu noviny naladené nepriateľsky. Je to veľký rozdiel, ak porovnáme podobnú udalosť, ktorá sa stala počas vojny v Libanone v táboroch Sabra a Šatíla, a na ktorú už média v Československu reagovali podstatne tvrdšie. Počas bojov, ktoré prechádzali samotnej vojne, vydala Rada bezpečnosti rezolúciu, ktorá vyzývala obidve strany, aby skoncovali so všetkou vojenskou činnosťou. Sovietsky predstaviteľ pri OSN, Andrej Gromyko, sa postavil proti niektorým častiam rezolúcie, ako nespravodlivej voči Židom. Konkrétne poukázal na to, že zákaz vpúšťania osôb schopných nosiť zbraň do Palestíny, by sa mohol zneužiť proti židovským prisťahovalcom do Palestíny.¹⁰ V tomto čase boli ešte vzťahy

---

⁶ BROŽ, Ivan: *Arabsko – izraelské války 1948 – 1973*. 2. vydanie. Praha 2010, str. 34.

⁷ ČEJKA, Marek: *Izrael a Palestína. Minulosť, súčasnosť a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3. vyd. Brno 2013, str. 71 – 72.

⁸ BROŽ, Ivan: *Arabsko – izraelské války 1948 – 1973*. 2. vydanie. Praha 2010, str. 35.

⁹ *Židovský výbor odmítá masakr v arabské vesnici*. *Rudé právo*, č. 88, 14. 4. 1948, str. 2.

¹⁰ *Resoluce rady bezpečnosti o Palestíně poškozuje Židy*. *Rudé rávo*, č. 92, 18. 4. 1948, str. 2.

k Izraelu priateľsky naklonené aj od Sovietskeho zväzu. V nasledujúcich rokoch by už takáto reakcia nebola možná.

Počas bojov predchádzajúcej priamej konfrontácii s arabskými štátmi, sa Izraelčanom podarilo dobyť Haifu. Po tomto úspechu malo byť snahou Spojených štátov zriadenie správy nad palestínskym územím, ktoré malo byť v záujme USA na ochranu petrolejových spoločností. Zároveň kráľ Abdullah vyzval všetkých arabských vládcov, aby vyslali svoje armády do Palestíny po skončení britského mandátu.¹¹ Arabská invázia do Palestína mala byť len krycím manévrom pre plán krvavého rozdelenia Svätej zeme, ktorý vypracovali a kontrolovalo britské ministerstvo zahraničia. Cieľom malo byť umožnenie Abdullahovej arabskej lige obsadiť arabské časti Palestíny a týmto vytvoriť pás územia ovládaného bábkovými kráľmi. Toto územie má zahŕňať pás pozdĺž naftového potrubia, ktoré končí v Haife.¹²

14. mája sa v telavivskom múzeu zhromaždili členovia Dočasnej štátnej rady a David Ben Gurion tu slávnostne prečítal Deklaráciu izraelskej nezávislosti. Nasledujúci deň bol Izrael uznaný Spojenými štátmi aj Sovietskym zväzom a aj jeho východoeurópskymi satelitmi a aj ďalšími krajinami. Rozhodnutie OSN nerešpektovali hlavne Egypt, Jordánsko, Irak, Sýria, Libanon a Saudská Arábia. Tie zahájili útok a začala tak prvá izraelsko – arabská vojna. Mala dve hlavné fázy. Prvá trvala od 14. mája do 11. júna 1948. V tomto prvom období sa Izraelčania sústredili na zastavenie arabskej invázie. Toto obdobie bolo ukončené mierom, ktorý sprostredkovala OSN a trvalo necelý mesiac. Druhá fáza vojny trvala od 6. júla, a skončila 19. júla 1948. V tomto druhom období došlo k porážke arabských vojsk.¹³ V novinách bolo o vzniku nového štátu uverejnené krátke prehlásenie štátu Izrael a informácie o príprave Židov na inváziu, keďže hneď po vyhlásení štátu arabská liga vyhlásila vojnový stav.¹⁴ Len táto krátka a stručná informácia sa objavila na titulnom liste *Rudého práva*.

Vojna prebiehala na niekoľkých frontoch súčasne. Na severe proti Libanonu, Sýrii a Arabskej oslobodeneckej armáde. Na centrálnej fronte proti irackým vojskám, Arabskej légii a časti Arabskej oslobodeneckej armády. Na juhu proti Egyptu a nepravidielným arabským bojovníkom.¹⁵ Ofenzíva Arabských vojsk mala spočiatku nádej na úspech, hlavne preto, že izraelská armáda nemala k dispozícii všetky zbrane, ktoré už dodávateľom zaplatila. Týkalo sa

---

¹¹ *Dobytí Haify. Záminka k invasi do Palestíny.* Rudé právo, č. 97, 24. 4. 1948, str. 2.

¹² *Arabská invázie do Palestíny je krycím manévrom britských imperialistických plánů.* Rudé právo, č. 102, 30. 4. 1948, str. 1.

¹³ ČEJKA, Marek: *Izrael a Palestína. Minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu.* 3. vyd. Brno 2013, str. 78.

¹⁴ *Židovský stát Israel vstoupil do dějin.* Rudé právo, č. 114, 15. 5. 1948, str. 1.

¹⁵ HERZOG, Chaim: *Arabsko Izraelské války.* Praha 2008, str. 56.

to hlavne leteckej a delostreleckej techniky. Prvé dodávky ľahkých zbraní mali Izraelčania k dispozícii už od apríla z Československa. Najťažšie boje sa odohrávali o Jeruzalem. Arabskí vojaci dostali pod kontrolu všetky výšiny nad mestom a ovládli prístupové komunikácie. 19. mája Arabská légia zaútočila na židovské štvrte silnou delostreleckou paľbou. Arabské jednotky potom obsadili Šalamúnov chrám a Múr nárekov, teda posvätná miesta judaizmu, čo bola pre obrancov veľká morálna strata. Časť obrancov zostala obkľúčená v Starom meste a 28. mája kapitulovala. V prvej fáze vojny obsadili Egypťania prakticky celú južnú časť Izraela a Negevskú púšť a v centrálnej časti stála Arabská légia pred konečným dobytím celého Jeruzalema. Iracké tanky boli asi 15 km od Stredozemného mora. Palestínske oddiely došli k Lydde, asi 18 km od Tel Avivu. Sýrsko – libanonské jednotky boli už v oblasti Západného brehu, čo znamenalo, že rozpolenie východnej Galileje už bolo len otázkou hodín. Izraelčanom dochádzala munícia a aj ďalšie zásoby a narastali aj ich straty.¹⁶ 29. mája zahájila egyptská 2. brigáda postup na sever. Z ohrozených židovských osád bolo evakuované všetko nebojaschopné obyvateľstvo. Na postupujúcich Egypťanov medzitým podnikli útok prvé štyri stíhacie lietadlá Messerschmitt, ktoré boli do Izraela dodané z Československa, a skompletizované boli len deň pred tým. Prvé prímerie, ktoré nastalo bolo vítaným oddychom pre zle tiesnené izraelské vojská. Hlavne ale pre Jeruzalem, v ktorom v tom okamihu, keď prímerie vstúpilo do platnosti, zostávali zásoby potravín len na tri dni. Prvé prímerie bolo teda pre obidve strany príležitosťou na preskupenie, nahradenie strát a odpočinok. Medzi arabskými štátmi však na najvyšších miestach nedochádzalo k jednotnému postupu a ukázalo sa, že Egypt, Jordánsko či Sýria sledujú vlastné teritoriálne ciele. Ich zámerom bolo obsadiť pre seba palestínske územia a nie vytvorenie palestínskeho štátu. Na strane Izraela v čase prvého prímeria prebiehala reorganizácia a intenzívny výcvik s vojenským materiálom, ktorí postupne prichádzal z Európy, predovšetkým z Československa. Formovali sa jednotky delostrelectva. Z tankov a obrnených vozidiel, ktoré boli získané z rôznych kútov sveta sa utvárala 8. obrnená brigáda. Aj letectvo dostalo nové výkonné lietadlá, ktorými už dokázalo zostreliť niekoľko egyptských lietadiel pokúšajúcich sa bombardovať Tel Aviv, a tiež vytesnilo egyptské vojnové lode, ktoré ho ostreľovali z mora. Ihneď po skončení prvého prímeria, 9. júla 1948, izraelská armáda vykonala prudké výpady na všetkých úsekoch fronty. V tejto druhej fáze vojny, ktorá trvala do 19. júla, získal Izrael prevahu hlavne vďaka nejednotnosti arabských armád a dodávkam zbraní, lietadiel, obrnených áut, tankov a munície. Pôvodne skôr partizánske oddiely sa začali pretavovať na pravidelnú armádu.¹⁷ Potom ako nastalo druhé prímerie, začalo

---

¹⁶ BROŽ, Ivan: *Arabsko – izraelské války 1948 – 1973*. 2. vydanie. Praha 2010, str. 40 – 42.

¹⁷ HERZOG, Chaim: *Arabsko Izraelské války*. Praha 2008, str. 90 – 108.

opäť diplomatické vyjednávanie. Folk Bernadotte bol švédsky diplomat, ktorý dohliadal na už na prvé prímerie nariadené Radou bezpečnosti OSN. Na jeho plán sa sústreďovala pozornosť. Prvý plán nevyhovoval Izraelu, pretože Jeruzalem mal byť pod arabskou správou. Prišiel teda s druhým plánom, podľa ktorého mal byť Jeruzalem spravovaný spoločnými silami v rámci OSN a celá oblasť Galileje mala pripadnúť Izraelu. Tento plán sa však nepáčil extrémistom a Bernadotte bol 17. septembra v Jeruzaleme zastrelený. Podozrenie z atentátu padlo na militantné sionistické organizácie Irgun alebo Stern. David Ben Gurion rozhodol, aby bol Irgun rozpustený a všetky jeho zbrane a vojenský materiál mali byť predané izraelskej armáde. Izrael sa kvôli Bernadottovmu prípadu dostal do zložitej medzinárodnej situácie. Hrozilo, že sa verejná mienka, hlavne v Európe odkloní od Izraela. Našťastie pre Izrael došlo k afére, ktorá odvrátila pozornosť od atentátu. V Negevskej púšti došlo počas prímeria k incidentu, pri ktorom egyptská jednotka v dobe prímeria nechcela pustiť izraelské zásobovacie konvoje do tejto oblasti, čo bolo v rozpore so znením dohody o zastavení paľby. V ďalšej fázy došlo k rozporu medzi Egyptom a Jordánskom v záležitosti Palestíncov. Pod záštitou Egyptanov založila jedna palestínska skupina v Gaze vládu „všetkých Palestíncov“. Jordánsky kráľ Abdulláh na to reagoval, keď 1. októbra 1948 zvolal do Ammánu inú skupinu Palestíncov, ktorá sa označila ako Palestínsky národný kongres. Toto zoskupenie odmietlo vládu v Gaze a žiadalo o pripojenie k Jordánsku. Zhoršenie vzťahov medzi Ammánom a Káhirou a medzi Palestínčanmi, prispelo v Izraeli k vedomiu, že môže bezpečne zaútočiť južným smerom, bez toho aby Arabská légia vyrazila na pomoc svojim spojencom.¹⁸ Do decembra 1948 sa Izraelčanom podarilo preraziť egyptskú blokádu v Negevu, obsadiť väčšinu Galileje a prekročiť hranice južného Libanonu. Jednanie a prímerí začali v januári 1949. Vtedy už bolo jasné, že arabské štáty nemôžu zvíťaziť. Ich porážka bola výsledkom viacerých faktorov. Izraelskí vojaci boli viac motivovaný, boli lepšie vycvičený, mnoho z nich malo skúsenosti z bojov z 2. svetovej vojny. Arabské štáty mali problém s nedostatočným vybavením, mali problém s logistikou a panovali spory v rámci ich velenia.¹⁹ Dohoda o prímerí z Egyptom bola podpísaná 24. februára 1949 na ostrove Rodos. Líniami prímeria sa stali frontové línie, tak ako prebiehali v okamihu skončenia bojov a pásma Gazy zostalo v rukách Egyptanov. 23. marca bolo podpísané prímerie s Libanonom a izraelské vojská sa stiahli z oblastí, ktoré tam obsadili. K dohode s Jordánskom prišlo 3. apríla a 20. júla 1949 bolo podpísaná dohoda aj so Sýriou.²⁰

---

¹⁸ BROŽ, Ivan: *Arabsko – izraelské války 1948 – 1973*. 2. vydanie. Praha 2010, str. 58 – 62.

¹⁹ SCHULZE, Kirsten: *Arabsko – izraelský konflikt*. Brno 2012, str. 22.

²⁰ HERZOG, Chaim: *Arabsko Izraelské války*. Praha 2008, str. 129.

V období prvej arabsko – izraelskej vojny neboli informácie o nej podávané v Československu proti Izraelu nepriateľské. Ale USA alebo Veľká Británia si vyslúžili kritiku za svoju imperialistickú politiku. Británii bolo vyčítané, že neslýchaným spôsobom pomáha arabským votrelcom.²¹ O izraelskom obyvateľstve sa písalo, že je vďačné ZSSR a ľudovodemokratickým štátom, ktoré jediné hájili dôsledne uznesenie valného zhromaždenia OSN a Palestíny. Neobyčajnej obľube sa tešilo aj Československo.²² O poslednej mierovej zmluve, ktorá bola uzavretá medzi Sýriou a Izraelom bola len zmienka v jednej vete.²³

2. Československo a Izrael

Československo po svojom vzniku, ako jedna z mála zemí strednej Európy uznala židovskú národnosť. Pramenilo to z osobného podnetu prezidenta Masaryka, a taktiež z postoja českej inteligencie. Tá sympatizovala so Židmi v ich úsilí o uskutočnenie ich ideálu, na základe vlastných skúseností z bojov za národné uznanie. Uznanie židovskej národnosti zo strany Československa znamenalo uznanie židovskej národnej jednoty a právo na kultúrne a národné sebavyjadrenie Židov. Uznanie židovského národa malo aj za cieľ formálne zníženie počtu nemeckej a maďarskej menšiny v Československu. Počas prvej republiky slobodne pracovali židovské spolky a organizácie, ktorých činnosť ukončila až nacistická okupácia. V Československu pôsobila Židovská strana Československa, ktorá bola založená už v roku 1919. Pôsobilo tu aj československé sionistické hnutie. V rokoch 1921, 1923 a 1933 sa v Karlových Varoch a v Prahe konal kongres Svetovej sionistickej organizácie. Ďalšími organizáciami boli napr. mládežnícke hnutie Tchelet lavan – Modrá a biela, a hnutia Ha-Chaluc, Mizrahi a ďalšie.²⁴

V období britského mandátu bolo Československo zastúpené v Palestíne konzulátom. Otvorený bol v roku 1926 a v roku 1935 bol povýšený na generálny konzulát. Konzulát, a aj ďalšie československé inštitúcie, ktoré v Jeruzaleme pôsobili mali dobré vzťahy so Židovskou agentúrou. Počas druhej svetovej vojny slúžil konzulát ako základňa činnosti Československa na Balkáne a na Blízkom východe. Konzulát robil medzi československými občanmi nábor dobrovoľníkov do československej vojenskej jednotky, ktorá bojovala v rámci britskej armády.

---

²¹ KARTUN, Derek: *S vojsky Hagany v severní Palestine*. Rudé právo, č. 119, 22. 5. 1948, str. 2.

²² *V Palestině se opět bojuje*. Rudé právo, č. 159, 10. 7. 1948, str. 1.

²³ *Izrael a Sýria uzatvorili mier*. Rudé právo, č. 169, 21. 7. 1949, str. 2.

²⁴ ČEJKA, Marek: *Izrael a Palestina. Minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3. vyd. Brno 2013, str. 262.

Väčšina z týchto dobrovoľníkov boli Židia. Ak chceli bojovať museli vstúpiť do armády niektorého zo štátov paktu, pretože britské úrady neumožňovali vytvárať zvláštne vojenské útvary palestínskych Židov. Mnohí Židia, ktorí vtedy žili v Palestíne a mali československé občianstvo, vstúpili ako dobrovoľníci do československých jednotiek. Z 8000 československých občanov žijúcich v Palestíne, ich bolo približne 1000. Už v roku 1939 sa prvý transport týchto vojakov vydal do Francúzska.

Po skončení druhej svetovej vojny bolo v Československu asi 55 000 Židov. Pre ilustráciu, pred vojnou toto číslo predstavovalo asi 357 000 osôb. Po skončení vojny sa vyskytovali medzi Čechmi a Slovákmi prejavy antisemitizmu. Silný bol predovšetkým na Slovensku.²⁵ K protižidovskému pogromu došlo v septembri 1945 vo Veľkých Topoľčanoch, ktorý odsúdila vláda ako veľmi vážnu vec a trvala na potrestaní vinníkov. V polovici augusta 1946 došlo k antisemitským výtržnostiam, ktorým predchádzala protižidovská propaganda, na viacerých miestach Slovenska. Začali sa počas zjazdu slovenských partizánov v Bratislave 1. – 4. augusta, po ňom došlo k incidentom aj v ďalších mestách. Iniciátorom boli väčšinou partizánske skupiny, ku ktorým sa pridávali radikálne naladení občania. Ministerstvo vnútra nariadilo, aby zamedzili ďalším výtržnostiam a dôsledne prípad vyšetrili a potrestali vinníkov. Ďalším prejavom antisemitizmu bol spor o navrátenie arizovaného majetku. Ten bol súčasťou sporu medzi právnou úpravou o národnostných správach. Slovenská národná rada odmietala celoštátnu platnosť dekrétu prezidenta o národných správach č. 5 z 19. mája 1945 a vydala 5. júna vlastné nariadenie č. 50. Mimo iné spočíval rozdiel v tom, že slovenská verzia neobsahovala ustanovenie, ktorá jednoznačne určovala povinnosti navrátenia arizovaného majetku pôvodným vlastníkom. Práve pogrom vo Veľkých Topoľčanoch bol posledným podnetom k uplatneniu prezidentského dekrétu aj na Slovensku. Predsedníctvo vlády vyzvalo predsedníctvo Slovenskej národnej rady, aby sa presne riadilo zásadami dekrétu prezidenta o neplatnosti niektorých majetkovoprávných jednaní z obdobia neslobody a zaistilo, aby bol židovský majetok navrátený bez ohľadu na to, kto ho má práve v držaní.²⁶

Ďalším problémom na konci vojny bol problém so židovskými utečencami. V Československu bolo zásadným problémom vyriešiť utrpenie asi 29 000 ľudí, ktorí boli väznení v terezínskom gete. Títo utečenci boli postupne prepravení do Maďarska, Rumunska, Nemecka. V Československu pôsobili rôzne organizácie, ktoré sa zaoberali záchranou Židov. Pripravovali ich na odchod a ilegálne vyst'ahovanie do Palestíny, keďže britské mandátne úrady

---

²⁵ YEGAR, Moshe: *Československo, sionismus, Izrael*. Praha 1997. str. 60 – 61.

²⁶ DUFEK, Jiří - KAPLAN, Karel - ŠLOSAR, Vladimír: *Československo a Izrael 1947 – 1953*. Brno 1993, str. 13 – 14.

uzavreli Palestínu židovskému prisťahovalectvu. Geografická poloha Československa umožnila, aby sa stalo hlavnou tranzitnou krajinou pre Židov a pre utečencov z Poľska, Maďarska, Rumunska a Sovietskeho zväzu, ktorí sa snažili odísť zo svojej krajiny. Minister zahraničných vecí Jan Masaryk sa v tejto veci angažoval a prisľúbil, že bude Židom k ich preprave od poľských hraníc do Rakúska, a do americkej okupačnej zóny v Nemecku poskytnutých deväť vlakov. Jediné čo vláda Československa požadovala bol rýchly presun. Vlaky mali obchádzať Prahu, pretože tam Briti mali stredisko pre vyšetrovanie nelegálneho vystažovalectva. V každom vlaku sa nachádzal príslušník tajnej polície, ktorý dohliadal na to, aby utečenci nevystúpili a nezostali v Československu. Ministerstvo zahraničia sa tiež obrátilo na americké okupačné úrady, aby umožnili židovským utečencom voľný vstup do ich okupačnej zóny. V júli 1946 sa Československá vláda, v čele ktorej bol vtedy Klement Gottwald, rozhodla udeliť organizácii Bricha zákonný status, ako organizácii pre záchranu tých, ktorí prežili holokaust. Ďalej iniciovali spoluprácu medzi pracovníkmi tejto organizácie a československým ministerstvom výživy. Rozhodlo sa, že ministerstvo výživy poskytne utečencom prvú pomoc a spoločne s ministerstvom vnútra sa postará o zhromaždenie utečencov, v dobe ich dočasného pobytu v Československu, do stredísk, aby sa nemohli roztrúsiť medzi obyvateľstvo a nepokúsili sa tu trvalo usadiť. Pracovníci Brichy v Karlových Varoch otvorili stredisko, ktoré zaisťovalo starostlivosť o tých, ktorí chceli prísť na hranicu a prejsť do Nemecka. Stredisko sa časom presťahovala do pohraničného mesta Aš. V prvom období jeho činnosti, od júla do októbra, cez neho prešlo asi 4000 ľudí. V máji a auguste boli posielaní utečenci aj cez Bratislavu do Rakúska. Československé úrady zriadili dočasné strediska a tranzitné miesta pre prechod hraníc aj v mestách Náchod a Broumov. Určitú pomoc dodávala aj OSN prostredníctvom organizácie UNRRA (Správa OSN pre pomoc a obnovu). Od augusta 1945 boli hlavné strediská Brichy na juhozápadných a južných hraniciach Poľska, hlavne v oblasti hraníc Sliezska a Čiech. Podľa rôznych odhadov prešlo cez Československo do Nemecka 70 000 utečencov, do Rakúska 20 000 (do amerických okupačných zón) a 4000 do britskej zóny v Nemecku. V roku 1947 prešlo cez Československo ďalších 10 000 utečencov.

27

Väčšina Židov z Podkarpatskej Rusi, asi 12 000, utiekla po vojne do Maďarska a Československa. Vláda Československa prehlásila, že títo Židia sú sovietsky občania a môžu byť navrátený do Sovietskeho zväzu. Panovala obava, že Rusi požiadajú o ich navrátenie. Bricha teda začala, čo najrýchlejšie jednať v ich prospech. V priebehu niekoľkých týždňov bolo

---

²⁷ YEGAR, Moshe: *Československo, sionismus, Izrael*. Praha 1997. str. 67 – 71.

viac ako 3500 týchto Židov prevedených do táborov pre bezdomovcov v Nemecku, 4000 bolo poslaných do Francúzska a ďalší do Rakúska. Celkom bolo cez hranice Československa prepašovaných 10 000 Židov. Začiatkom marca 1949 začal pohyb tisícov Židov z Maďarska, ktorí prechádzali hranicu na Slovensko. V Maďarsku bol zavedený zákaz vyst'ahovalectva a Československo bolo jedinou krajinou odkiaľ pokračovalo bez obmedzenia a vo veľkom rozsahu. Ľudia z organizácia Bricha mali dobré styky z verejnými činiteľmi v Československu a získali ich podporu. Od marca 1949 prešlo behom troch mesiacov z Maďarska cez Československo do Izraela asi 20 000 Židov. Na Slovensku boli dve prijímacie strediská pri Slovenskom Novom Meste a pri meste Parkan²⁸. Bolo sa treba postarať o ich prijatie a transport do Bratislavy, kde sa o nich starali židovské organizácie až do doby než bol zorganizovaný transport do Viedne. Problémom bolo pre utečencov z Maďarska získať povolenie na odchod z Československa. Úrady to vyriešili tým, že skupinám utečencov vydávali pasy ako občanom bez štátnej príslušnosti a tak mohli legálne odísť z Československa.²⁹

Posledná kapitola emigrácie československých Židov začala so vznikom Izraela v máji 1948 a s otvorením izraelského veľvyslanectva v Prahe. Koncom roku 1948 sa izraelské veľvyslanectvo obrátilo na československé ministerstvo zahraničných vecí so žiadosťou o povolenie k vyst'ahovanie 20 000 Židov (z 45 000, ktorí v tej dobe žili v Československu). Na Československú vládu bol vyvíjaný nátlak od ďalších východoeurópskych štátov, ktoré už zakázali odchod Židov zo svojho územia, aby postupovala rovnako. Československá vláda však proti žiadosti nič nenamietala a od apríla do začiatku júla 1949 opúšťal Bratislavu každý týždeň zvláštny vlak s vyst'ahovalcami, ktorý smeroval do Bari v Taliansku. Odchody pokračovali po väčšinu roku 1949. Posledná skupina odišla z Prahy 26. júla 1949, z Bratislavy pokračovalo do novembra 1949. V rokoch 1948 – 1950 sa do Izraela z Československa vyst'ahovalo asi 19 000 Židov. Ďalších 7000 odišlo do iných krajín ako USA, Kanada, Austrália alebo Venezuela. V Československu ostalo asi 18 000 Židov. Zákaz vyst'ahovania Židov bol zavedený v roku 1950.³⁰

---

²⁸ Dnes Štúrovo

²⁹ YEGAR, Moshe: *Československo, sionismus, Izrael*. Praha 1997. str. 74 – 76.

³⁰ YEGAR, Moshe: *Československo, sionismus, Izrael*. Praha 1997. str. 76 – 77.

3. Vznik Izraela

29. novembra odhlasovalo Valné zhromaždenia OSN rezolúciu č. 181, ktorá rozhodla o rozdelení Palestíny na dva štáty, arabský a židovský. Pre rozdelenie hlasovalo 33 delegácií, vrátane USA, ZSSR, Československa, Francúzska. Proti hlasovali 13 krajín, arabské a moslimské krajiny, India, Grécko a Kuba. 11 štátov sa zdržalo hlasovania, medzi nimi napr. aj Veľká Británia. Židovskému štátu malo pripadnúť 56% rozdeleného územia, v ktorom žilo 995 000 obyvateľov, z čoho bolo 498 000 Židov a 497 000 Arabov. Arabský štát mal mať 735 000 obyvateľov a z toho malo byť 725 000 Arabov a 10 000 Židov. Tretiu časť tvoril Jeruzalem, nad ktorým mal byť ustanovený medzinárodný dohľad.³¹

Československá delegácia v OSN podporovala ukončenie britského mandátu a vznik židovského štátu. Britská vláda požiadala generálneho tajomníka OSN Trygve Liea, aby otázku Palestíny zaradil do programu najbližšieho Valného zhromaždenia. Prvé zhromaždenie, ktoré o záležitosti jednalo sa zišlo 28. apríla 1947. Bolo rozhodnuté vytvoriť Zvláštny výbor OSN pre Palestínu (UNSCOP), bez účasti veľmocí. Tento výbor tvorilo jedenásť štátov: Austrália, India, Irán, Holandsko, Švédsko, Kanada, Uruguaj, Guatemala, Peru, Juhoslávia a Československo. Zástupcom Československa v Zvláštnom výbore bol dr. Karel Lisický. Lisický podporoval rozdelenie, ale vo výbore sa sústavne zdržoval hlasovania. Do Ženevy, kde prebiehali rozhovory Zvláštného výboru, prišiel československý minister zahraničných vecí Jan Masaryk. Ten sa v Ženeve stretol s Moše Šertokom a Masaryk prisľúbil vyriešiť záležitosť s Lisickým. Lisický ale zotrval vo svojom váhaní. Keď Ben Gurion vypovedal pred výborom, kto v prechodnom období, medzi skončením vlády britského mandátu a nadobudnutím samostatnosti, ponese náklady na správu, bezpečnosť atď. či to bude mandátna správa, OSN alebo nejaká zvláštna správa, Ben Gurion odpovedal, že musí v tejto veci rozhodnúť OSN, a že sa to nemôže nechať v britských rukách.³²

1. septembra 1947 bola zverejnená správa UNSCOP, ktorá sa stala základom o jednaní o Palestíne na Valnom zhromaždení OSN od 16. septembra 1947. Väčšina členov, vrátane Karla Lisického hlasovala pre návrh o rozdelení Palestíny na arabský a židovský štát, medzi ktorými bude fungovať hospodárska únia. Jeruzalem a jeho okolie mali tvoriť samostatný útvar

---

³¹ TERNER, Erich: *Dějiny státu Izrael*. Praha 1991. str.86 – 88.

³² YEGAR, Moshe: *Československo, sionismus, Izrael*. Praha 1997, str. 78 – 79.

s medzinárodnou správou. Aj v ďalších jednaniach sa Lisickému podarilo vyvolať obavy delegátov, svojou podozrievavosťou a váhavosťou. Vydávalo to obavu delegátov Židovskej agentúry a dokonca aj hnev Moše Šertoka. Avšak Lisického váhavosť a zdržanlivosť voči stanoviskám sionistickej delegácie neboli výrazom oficiálneho stanoviska Československa, ktoré naďalej zostávalo priateľské. To bolo vyjadrené potom ako prišiel Jan Masaryk a pred výborom predniesol vzrušený prejav. Niektorí hlavní predstavitelia sionistického hnutia ho požiadali, aby odišiel do New Yorku a osobne sa zúčastnil jednania Valného zhromaždenia OSN. Vo svojom prejave povedal, že sám pomáhal dostať sa Židom do Palestíny, ale nie je to možné vysvetľovať ako jeho súhlas s teroristickými činmi odporujúcimi Charte OSN. Masaryk zdôraznil tragickú stránku osudu židovského národa. Pripomenul utrpenie Židov v getách a plynových komorách. Po rozhodnutí OSN o rozdelení Palestíny a vytvorení štátu Izrael, v súlade s rozhodnutím vytvorilo Valné zhromaždenie OSN 9. januára 1948 Výbor pre Palestínu. Jeho členmi boli delegáti Bolívie, Dánska, Filipín, Panamy a Československa. V čele výboru stál Karel Lisický. Úlohou výboru bolo prevzatie správy Palestíny z rúk mandátnej správy v dobe, kedy bude prebiehať odchod vojenských síl z krajiny a vytvoriť v židovskom aj arabskom štáte dočasnú vládu. Valné zhromaždenie OSN požiadalo Veľkú Britániu, aby podľa možnosti skoordinovala plán svojho odchodu s výborom a umožnila mu tak prevziať uvoľnené územia a vykonávať na nich správu. Veľká Británia OSN ignorovala a začala sa rozširovať vojna medzi Arabmi a Židmi. Karel Lisický sa snažil, aby výbor pracoval účinne a usiloval o vytvorenie medzinárodných vojenských síl, no jeho zámer nebol uskutočnený. 14. mája vyhlásila Národná rada v Tel Avive vznik štátu Izrael. Krátko po jeho vzniku ho uznali USA a ďalších osem štátov, medzi nimi aj Československo ho uznali do piatich dní po jeho vzniku.³³ Okamžite po vzniku Izraela došlo k jeho napadnutiu arabskými štátmi, ktoré tento útok deklarovali už vopred. Izraelu sa však podarilo odraziť arabský útok, ktorí zahájili Egypt, Jordánsko, Irak, Sýria, Libanon a Saudská Arábia. Na odrazení útoku malo veľký podiel aj vtedajšie Československo, ktoré dodalo do Izraela zbrane vďaka, ktorým mohol novovzniknutý štát prejsť do protiútok.³⁴

---

³³ YEGAR, Moshe: *Československo, sionismus, Izrael*. Praha 1997, str. 79 – 82.

³⁴ ČEJKA, Marek: *Izrael a Palestina. Minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3. vyd. Brno 2013, str. 78 – 80.

4. Zbrane Izraelu

Hagana, vojenská organizácia Židov v Palestíne, trpela stálym nedostatkom zbraní. Tento problém sa stal závažným hlavne tesne po vzniku samostatného štátu. Predstavitelia dočasnej vlády predpokladali, že hneď po vyhlásení štátu bude Izrael napadnutý Arabmi. Preto začali zisťovať, u ktorých európskych štátov by mohli nakúpiť zbrane. Medzi vybranými štátmi sa ocitlo aj Československo, ktoré bolo známe svojou pomerne rozsiahlou zbrojnou výrobou a vývozom zbraní, a tiež svojim kladným postojom k vzniku samostatného židovského štátu a jeho politickou podporou. Prekážkou pri predaji zbraní však bola rezolúcia Valného zhromaždenia OSN z 29. novembra 1947, ktorá nedovoľovala členským štátom vyvážať zbrane do Palestíny. A tiež výzva Rady bezpečnosti OSN z 29. apríla 1948, aby upúšťali od dodávok zbraní na Stredný východ, ktorú Československo vzalo bez protestu na vedomie. Židovský vyjednávači tieto rezolúcie pocíťovali ako jednostranné rozhodnutie namierené proti židovskej časti Palestíny, pretože Arabi mali možnosť získavať zbrane od niektorých arabských štátov, napr. Sýrie.³⁵

Do februára 1948 v Československu rozhodovalo o vývoze zbraní ministerstvo obrany, ktoré sa na ministerstvo zahraničných vecí obracalo iba v prípade pochybností. Po februári 1948 sa obe ministerstvá podieľali na rozhodovaní. V roku 1948 predsedníctvo ÚV KSČ ustanovilo z Clementisovho podnetu štvorčlennú komisiu, ktorá sa skladala z predsedu vlády, ministra zahraničných vecí, ministra zahraničného obchodu, a generálneho tajomníka KSČ, ktorá o vývoze zbraní rozhodovala v závažných aj pochybných prípadoch. Československo si zaisťovalo politický rámec pre svoj obchod so zbraňami. Na jar roku 1947 sa opýtalo sovietskej vlády, či nemá námietky proti výrobe alebo vývozu zbraní do druhých krajín. Sovietska vláda odpovedala kladne, ak nie sú žiadne politické prekážky, napr. fašistický režim v Španielsku alebo oblasti, kde prebiehajú ozbrojené národné hnutia.³⁶

V Československu obstarávali zbrane pre budúci židovský štát zmocnenci sionistickej organizácie Jewish Agency, ktorá financovala prvé nákupy. Izrael mal záujem o pechotné zbrane, delá, tanky a o stavbu továrne na strelivo. Ministerstvo obrany ani Vladimír Clementis proti predaju diel a výstavbe továrne nemali námietky, ale štvorčlenná komisia predsedníctva

---

³⁵ DUFEK, Jiří - KAPLAN, Karel - ŠLOSAR, Vladimír: *Československo a Izrael 1947 – 1953*. Brno 1993, str. 40.

³⁶ Tamtiež, str. 40.

ÚV KSČ vývoz diel neschválila. Podobne tomu bolo aj s tankami, s výstavbou továrne, ale súhlasila. Dôvodom prečo neboli poskytnuté delá a tanky boli obavy z medzinárodných komplikácií. Jednania prebiehali s brnenskou Zbrojovkou, tá zastupovala aj iné firmy, s Aviou a neskôr aj s generálnym riaditeľstvom Škoda. Do vzniku Izraela uzavierali zmluvy so Zbrojovkou zmocnenci Jewish Agency. Od roku 1948 už narastala úloha štátnych úradov oboch krajín. Kľúčové postavenie malo ministerstvo národnej obrany v Prahe. Úloha ministerstiev narastala hlavne v dobe, keď sa začala prejavovať zmena vzťahov medzi Československom a Izraelom. Vývoz zbraní fakticky skončil v roku 1950. Proti dodávkam akéhokoľvek zbrojného materiálu vyjadrilo ministerstvo národnej obrany svojim výnosom č. 2177. Naposledy sa o nákup zbraní pokúsil Izrael v roku 1951, v dobe keď vojenskú techniku nutne potreboval. Československá vláda však nereagovala.

Vývoz lietadiel zaisťoval podnik Avia Kunovice. V polovici roku 1948 podpísal dohodu a vývoze 50 lietadiel a v roku 1950 ešte ďalších deväť.³⁷

Československý záujem na hospodárskych kontaktoch s Izraelom mal motívy politické aj ekonomické. Blízky a Stredný východ boli dôležitým odbytkom pre zbrojný priemysel. Vedúci predstavitelia to videli ako takmer jedínú možnosť pre zbrojný vývoz v dohľadnej budúcnosti. Predaj zbraní bol aj z finančného hľadiska výhodný pre Československo. Platby prebiehali bez nejakých komplikácií. Riešili sa však spory menšieho rozsahu medzi československými úradmi a zástupcami Izraela. Týkali sa predovšetkým nevyrovnaných pohľadávok alebo majetku, ktorí zanechali vystaňovalci v Československu, alebo ktorí boli zabavení sionistickými organizáciami. Izraelský diplomati si ďalej sťažovali na spôsob colného odbavenia zbraní a československá strana na počínanie letcov, ktorí zbrane dopravovali. Väčšinu sporov sa však podarilo odstrániť, dohoda o vzájomnom vyrovnaní pohľadávok bola dosiahnutá 16. októbra 1950.³⁸

Predaj zbraní do Izraela predstavoval väčšie medzinárodne politické problémy. Tie sa premietali v doprave zbrojných dodávok, vo vzťahu k arabským štátom a nakoniec aj hrozba verejného obvinenia Československa, že vedome porušuje rezolúciu OSN z novembra 1947 a apríla 1948. Pre tajnú dopravu vojenského materiálu z Československa do Izraela sa používali rôzne dopravné prostriedky. Väčšina materiálu odchádzala letecky alebo po železničiach a lodiach. Na európskom území sa najviac používala trasa cez Maďarsko a Juhosláviu,

---

³⁷ DUFEK, Jiří - KAPLAN, Karel - ŠLOSAR, Vladimír: *Československo a Izrael 1947 – 1953*. Brno 1993, str. 41 – 44.

³⁸ DUFEK, Jiří - KAPLAN, Karel - ŠLOSAR, Vladimír: *Československo a Izrael 1947 – 1953*. Brno 1993, str. 46 – 50.

s ktorými mala izraelská vláda dohodu o zaistení prejazdu. Z Juhoslávie ďalej pokračovali dodávky letecky priamo do Izraela alebo loďou do niektorého prístavu v Afrike. Lietadlá cestovali rozmontované a boli deklarované ako zlomkové železo. V Československu najväčšiu časť dopravy zabezpečoval podnik Intrasped, od začiatku roku 1949 firma Metrans. Najväčšie problémy pri preprave boli na tajnom vojenskom letisku Žatec. Na pomery na letisku si však sťažovali colníci, ktorí poukazovali na zneužívanie dopravy zbraní k nekontrolovanému dovozu a vývozu tovaru a devíz. Pasová kontrola zas na príjazd osôb bez povolenia. Úradníci buď neboli správne informovaný alebo nepochopili politický význam akcie a jej mimoriadnu tajnosť. Najviac sťažností prichádzalo na nedostačujúce bezpečnostné opatrenia a nedisciplinované chovanie, hlavne amerických letcov. Tieto nedostatky spôsobili, že sa nepodarilo udržať letisko a lety v tajnosti, a že sa akcie stali v okolí verejným tajomstvom. Navyše sa k tomu priadlo aj obvinenie Arabov, a tiež iných štátov západného sveta, o dodávkach zbraní z Československa do Izraela. Letecký most Žatec – Palestína skončil do troch mesiacov. Hneď po uzavretí sa začalo o odbavovaní dodávok pre Izrael uvažovať o novom letisku. Odbavovanie začalo 2. septembra 1948 a jeho priebeh bol narušený len jednou vážnejšou medzinárodnou komplikáciou. K lepšiemu priebehu prispeli opatrenia k utajeniu akcie, ktoré boli uplatnené po žateckých skúsenostiach. Jedným z najdôležitejších bolo používanie len izraelských a československých letcov a mechanikov. Tiež sa zvýšila dodávka po súši a po mori. Akciu sa aj tak nepodarilo celkom utajiť. Podľa Štátnej bezpečnosti bola všeobecne známa v okolí a nepochybne aj inde.³⁹

Predávanie zbraní do Izraela viedlo k zhoršovaniu vzťahov z arabskými krajinami, ktoré reagovali veľmi ostro a s niektorými z nich dokonca došlo k zmrazeniu diplomatických stykov. Vzťahy arabských krajín k Československu záviseli na jeho postoji k Izraelu. Na druhej strane požadovali izraelský predstavitelia, aby Československo nedodávalo zbrane Arabom a nebudovalo v ich štátoch továrne na muníciu. V januári 1948 zástupca Jewish Agency oficiálne protestoval proti dodávkam zbraní do Sýrie. Výsledkom bolo dohoda, že Československo nebude dodávať ďalšie zbrane do Sýrie. Presne za rok nasledoval ďalší protest proti dodávkam športových lietadiel do Egypta a proti výstavbe továrni na výrobu munície v arabských štátoch. Československo argumentovalo tým, že je politicky výhodnejšie, keď bude tieto továrne stavať Československo, pretože sa tým oslabí závislosť arabský štátov na Veľkej Británii, ktoré tieto zákazky prebrala. Izrael uznal tento dôvod. Izrael je proti dodávkam zbraní, ale nie je proti stavbám, ktoré sa uskutočnia za dva tri roky, keď už bude konflikt rozhodnutý

---

³⁹DUFEK, Jiří - KAPLAN, Karel - ŠLOSAR, Vladimír: *Československo a Izrael 1947 – 1953*. Brno 1993, str. 51 – 54.

alebo Židia získajú výraznú vojenskú prevahu. Československé zbrane mali veľký význam pre izraelskú armádu a hrali dôležitú úlohu pri obrane novovzniknutého štátu.⁴⁰

Československo poskytlo Izraelu pomoc aj pri výcviku letcov a leteckých mechanikov. Písomný návrh na tento výcvik predložil generál Hanuš a realizácia tohto plánu bola podmienená súhlasom predsedu vlády Klementa Gottwalda, ktorý návrh podpísal. Nasledovali ďalšie dohody o výcviku v ďalších vojenských odboroch. V Československu prešlo vojenskou prípravou viac ako dvesto príslušníkov Hagany. Účastníci výcviku pochádzali z československých židov, Izraelčanov a aj z iných štátov, prevažne z krajín sovietskeho bloku. Vojenská jednotka pripravovaná v Československu od polovice roku 1948 sa nezúčastnila vojnových operácií v predpokladanom rozsahu, pretože vojna už končila. Výcviková časť mala význam pre výstavbu izraelskej armády a jej dôstojníckeho zboru výchovou špecialistov, hlavne letcov a parašutistov a aj dôstojníkov jednotky. Okrem toho umožnila presídlenie asi dva a pol tisíc občanov, ktorí prišli do svojej novej vlasti a zastávali dôležité miesta v hospodárstve a v štátnej správe.⁴¹

Celkový počet zbraní, ktorý bol nakoniec dodaný do Izraela z Československa sa v prameňoch rozchádza. Približné počty sú: 39 500 pušiek, 5635 ľahkých guľometov, 200 ťažkých guľometov, približne 76 miliónov nábojov. Lietadiel nakúpil Izrael od Československa celkom 84, z toho 25 stíhačiek Messerschmitt Bf – 109 a 59 britských stíhacích lietadiel Spitfire. Z uvedeného počtu bolo dodaných 80 lietadiel, dva Spitfiry sa zrútili a dve lietadlá boli zadržané po núdzovom pristáti na ostrove Rhodos a vrátené Izraelu v roku 1950.⁴²

5. Cesta k nepriateľstvu

Od roku 1949 sa vzťahy medzi Izraelom a Československom začali postupne zhoršovať. Behom nasledujúcich dvoch až troch rokov sa už dá hovoriť o stave nepriateľstva, ktoré od prelomu rokov 1951/52 trvalo a časom sa aj stupňovalo. Na tento proces mali vplyv aj medzinárodné vzťahy, kvôli sporom svetových veľmocí o Blízky východ a z toho prameniace premeny sovietskej politiky voči Izraelu, keďže po februárovom komunistickom prevrate bola Československá zahraničná politika orientovaná podľa Sovietskeho zväzu. Išlo o to ako budú Sovietsky zväz a Československo hodnotiť postavenie Izraela v politickom zápase veľmocí

---

⁴⁰ DUFEK, Jiří - KAPLAN, Karel - ŠLOSAR, Vladimír: *Československo a Izrael 1947 – 1953*. Brno 1993, str. 55 – 57.

⁴¹ Tmatiež, str. 61 – 80.

⁴² ČEJKA, Marek: *Izrael a Palestína. Minulosť, súčasnosť a smerovanie blízkovýchodného konfliktu*. 3. vyd. Brno 2013, str. 81.

o východné Stredomorie. Ministerstvo zahraničných vecí hodnotili v polovici roku 1949 postavenie Izraela ako balansovanie medzi Východom a Západom, ale s budúcim príklonom na Západ, a vzťah Československa k Izraelu označilo za chladný. Na začiatku roku 1950 podľa ministerstva zahraničných vecí už Izrael nebalansoval medzi Východom a Západom, ale priklonil sa na stranu Západu. Dôkazom tohto príklonu mala byť pôžička 100 miliónov dolárov, ktorú poskytli Izraelu Spojené štáty. K tomu sa ešte pridala správa ministerstva obrany o výcviku dôstojníkov Izraelskej armády v USA. Pôžičku však chápali v Prahe aj v Moskve ako závažný krok k ekonomickej a politickej závislosti na USA. Na rozhraní rokov 1951 – 1952 sa vyhrotilo napätie medzi Československom a Izraelom natoľko, že behom dvoch rokov dospelo k nepriateľstvu. Príčinou bol politický proces s Rudolfom Slánským a spol. Tento proces sa najviac podieľal na zmrazení československo – izraelských vzťahov. Československá pomoc Izraelu v rokoch 1947 – 1949 začala byť hodnotená ako nepriateľská, protištátna činnosť sionistov a izraelský a židovských inštitúcií.⁴³

Niekedy okolo roku 1950 nastal v zahraničnej politike Sovietskeho zväzu, a aj jeho východoeurópskych satelitov, obrat ku vzťahu k Izraelu, keď sa ukázalo, že sa v novovzniknutom štáte nepresadí socializmus. Komunistická strana v Izraeli bola slabá a nemala veľký vplyv. Postupne sa niekoľko arabských krajín začalo vymaňovať z francúzskeho a britského vplyvu a začali vyvíjať protizápadnú politiku. Krajiny komunistického bloku začali tieto krajiny podporovať, aby si v nich posilnili svoj vplyv. S konečnou platnosťou padlo rozhodnutie o podpore arabských štátov v roku 1952, po vojenskom prevrate v Egypte a odstránení kráľa Farúka. Egypt odmietol účasť v obrannej organizácii Stredného východu, ktorú sa v tej dobe snažili vytvoriť USA.⁴⁴

Procesy, ktoré prebiehali v Československu, so svojim antisemitským a antisionistickým podtextom boli zvlášť vhodné, pretože práve Československo krátko predtým voči Izraelu postupovalo veľmi priateľsky. Procesy mali Arabov presvedčiť, že majú podporu Sovietskeho zväzu a aj ostatných krajín komunistického bloku. Československá vláda mala záujem, aby sa zabudlo na predaj zbraní do Izraela, ktorý arabské krajiny odsudzovali. V súdnom procese bolo štrnásť obvinených z toho jedenásť boli Židia. Obvinení boli z toho, že vytvorili centrálu pre podvratnú činnosť zameranú proti republike. Hlavou tejto centrály mal byť práve Slánský. Dôkazy vychádzali z priznaní, ktoré boli na obvinených vynútené. Všetci boli obvinení zo zrady, špionáže a sabotáže. Mali spolupracovať s imperialistami na Západe

---

⁴³ DUFEK, Jiří - KAPLAN, Karel - ŠLOSAR, Vladimír: *Československo a Izrael 1947 – 1953*. Brno 1993, str. 81 – 88.

⁴⁴ YEGAR, Moshe: *Československo, sionismus, Izrael*. Praha 1997, str. 137 – 138.

a odlúčiť Československo od sovietskeho bloku. Dôležitým bodom obžaloby boli kontakty obvinených s medzinárodným sionizmom a Izraelom. Súd vyniesol nad jedenástimi obžalovanými rozsudok smrti, z toho ôsmi boli Židia, a ďalší traja boli odsúdení na doživotné väzenie.⁴⁵

Ďalší negatívny dopad na vzťahy medzi Československom a Izraelom malo zatknutie dvoch izraelských občanov, Šimona Orensteina a Mordechaja Orena. Obaja boli odsúdení v roku 1953, Oren na 15 rokov, Orenstein na doživotie. Izraelský diplomati intervenovali v prospech oboch väzňov. Po rozsudku si prezidenti oboch krajín vymenili dopisy o amnestii alebo udelení milosti. Československé úrady sa však v oboch prípadoch vyslovili proti.⁴⁶ V Izraeli vnímali procesy ako udalosť, ktorá mala šokovať celý kultúrny svet, a ktorá poškodila židovstvo a Izrael. Odsudzovaný bol aj Sovietsky zväz, za to že sa ním inšpiroval komunistický režim v Československu. Moše Šaret, minister zahraničných vecí, tlmočil stanovisko vlády Izraela, keď povedal, že celý svet je zdesený a šokovaný súdnym procesom, ktorý je len podvodným predstavením, a tentokrát sa odohráva na scéne československého súdu. Ďalej sa vyjadril o priateľských sympatiách Izraela k národom Československa. Izrael chcel nadviazať zo súčasným Československom priateľské vzťahy. Zámerom procesu malo byť vzbudenie nenávisti voči izraelskému národu medzi Židmi v Československu a v susedných štátoch.⁴⁷ Československo sa nakoniec odhodlalo v prípade Orensteina k ústretovému kroku, a tak mohol 28. októbra 1954 odletieť z Československa. Prípade Orena bol zložitejší. K jeho prepusteniu došlo v roku 1956. Ani odstránenie týchto prekážok však neprinieslo nápravu vzťahov s Izraelom. Československo sa podriaďovalo veľmocenským záujmom Sovietskeho zväzu. V roku 1956 sa vzťahy k Izraelu síce čiastočne zlepšovali, ale komunistická vláda už nechcela naviazať na obdobie priateľstva z rokov 1947 – 1949.⁴⁸

Potom ako sa začali vzťahy medzi Československom a Izraelom zhoršovať, sa naopak, začali zlepšovať vzťahy s arabskými krajinami, hlavne z Egyptom. Už v roku 1951 Československo podpísalo z Egyptom zmluvu a výmene tovaru. Uzavretá bola aj dohoda medzi Sovietskym zväzom a Egyptom. Sovietsky zväz mal za vlnu dodávať Egyptu zbrane a naftu. Československo začalo zbrane do Egypta dovážať v roku 1955 a dodávky boli zastavené o dvadsať rokov neskôr. Egyptský prezident Gamál Abdal Násir oznámil podpísanie zmluvy s Československom, podľa ktorej mali byť Egyptu dodané zbrane za vlnu a ryžu. Egypt mal

---

⁴⁵ YEGAR, Moshe: *Československo, sionismus, Izrael*. Praha 1997, str. 138 – 152.

⁴⁶ DUFEK, Jiří - KAPLAN, Karel - ŠLOSAR, Vladimír: *Československo a Izrael 1947 – 1953*. Brno 1993, str. 106.

⁴⁷ YEGAR, Moshe: *Československo, sionismus, Izrael*. Praha 1997, str. 158 – 159.

⁴⁸ DUFEK, Jiří - KAPLAN, Karel - ŠLOSAR, Vladimír: *Československo a Izrael 1947 – 1953*. Brno 1993, str. 106 – 107.

dostať 200 bombardérov, 230 tankov, 100 mobilných diel a 500 ďalších diel. V roku 1956 uzavrelo Československo podobnú dohodu aj so Sýriou. Tieto dodávky vyvolali obavy v Izraeli. Cieľom dodávky zbraní malo byť Egyptu umožnené, aby sa pripravil na vojnu proti Izraelu. Izrael kritizoval vojenské spojenie Sovietskeho zväzu a Egypta a taktiež dodávky zbraní z Československa. Zo strany Izraelu sa kritike nevyhli ani USA a ďalšie západné štáty, ktoré odmietli Izraelu predat' zbrane. Prezident Násir otvorene hlásil snahy zničiť Izrael a ten sa teda ďalej snažil získať zbrane u západných krajín. USA naďalej odmietali, pretože si nechceli znepriatelit' arabské štáty. Nakoniec sa Izraelu podarilo získať dohodu o kúpe zbraní z Francúzska.⁴⁹

6. Československo a Palestína

Vzťahy Československa a Palestíny sa vyvíjali o niečo odlišne od vzťahov Československa a Izraela. Zastupiteľstvo OOP pôsobilo v Československu od roku 1976 a po roku 1983 bol zastupiteľstvu OOP udelený štatút diplomatickej misie. Tri dni po vyhlásení Palestínskeho štátu na zasadaní Palestínskej národnej rady v Alžíre uznala 18. novembra 1988 ČSSR Palestínsky štát. Od roku 1988 začal pôsobiť v čele československej palestínskej misie veľvyslanec a vo februári 1989 bol názov misie zmenený na Veľvyslanectvo Štátu Palestína. Do Československa často prichádzali predstavitelia Palestíny, ktorí boli často vedení Jásirom Arafatom. Po zmene režimu v roku 1989 tieto návštevy ustali. Vopred naplánovaná návšteva Arafata sa uskutočnila ešte v roku 1990, keď bol prijatý prezidentom Havlom. Potom už boli diplomatické styky na niekoľko rokov utlmené.⁵⁰

Vôbec prvý krát sa v Československu objavil Arafat v roku 1956 v Prahe na kongrese Medzinárodného zväzu študentov. Československo potom navštívil ešte niekoľkokrát.⁵¹ Na návšteve Československa v roku 1975 už bol ako vedúci predstaviteľ OOP. Prijatý bol Gustávom Husákom. Arafat pri návšteve vyložil stanoviská OOP k situácii na Strednom východe a ocenil pomoc, ktorú poskytuje ČSSR a ďalšie socialistické štáty arabským národom, vrátane arabskému ľudu Palestíny v ich boji proti imperializmu. Husák sa videl riešenie situácie v rešpektovaní zákonných práv Palestínskeho ľudu a vyjadril podporu československého ľudu za ich spravodlivý boj a vyjadril presvedčenie, že návšteva Arafata prispeje k ďalšiemu

---

⁴⁹ YEGAR, Moshe: *Československo, sionismus, Izrael*. Praha 1997, str. 169 – 172.

⁵⁰ ČEJKA, Marek: *Izrael a Palestína. Minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3. vyd. Brno 2013, str. 270.

⁵¹ Tamtiež, str. 145.

posilneniu priateľstva a porozumenia medzi československým a palestínskym ľudom.⁵² Pri jednej zo svojich posledných návštev v Československu 18. októbra 1989 dostal Arafat Československý rád Bieleho leva I. triedy.⁵³

7. Suezská kríza a vznik Organizácie pre oslobodenie Palestíny (OOP)

Po prvej izraelsko – arabskej vojne bola v roku 1949 uzavretá mierová zmluva. Ale už tesne po podpísaní týchto dohôd sa v arabských krajinách začalo hovoriť o druhom kole, ktorého cieľom mala byť porážka Izraela.⁵⁴ Práve vyššie uvedené vyzbrojovanie Egypta malo byť prípravou na novú vojnu proti Izraelu. V roku 1956 nastáva suezská kríza známe tiež ako sinajský konflikt. Egypt uzavrel pre izraelské lode strategickú Tiranskú úžinu oddeľujúci Akabský záliv od Červeného mora a odrezal tak izraelský prístav Ejlát od okolitého sveta. Navyše si egyptský prezident Násir znepriatelil Francúzsko a Veľkú Britániu znárodnením Suezského prieplavu. Veľká Británia, Francúzsko a Izrael začali spoločnú operáciu proti Egyptu. 29. októbra začala operácia pri ktorej bol obsadený Sinajský polostrov a pásma Gazy. Znovu bol otvorený aj prístup do Ejlátu. Izraelské vojská sa však pod nátlakom prezidenta USA Eisenhowera v marci 1957 zo Sinaja stiahli a na ich miesto nastúpili mierové jednotky OSN. Naďalej zostávala napätá situácia medzi Izraelom a Egyptom, ktorý navyše zo svojho územia vyhostil väčšinu Židov. Po Suezskej kríze začala bližšia spolupráca Izraela s Francúzskom, ktoré okrem dodávok zbraní, začalo spolupracovať aj na izraelskom jadrovom programe.⁵⁵

Po Suezskej kríze prišlo medzi palestínskymi utečencami k politickému, ale aj vojenskému oživeniu. Arabským vedúcim predstaviteľom totiž išlo viac o svoje záujmy ako o snahu oslobodiť Palestínu a zabúdali aj na zlú situáciu palestínsky utečencov.⁵⁶ Vznikali rôzne organizácie, ktoré boli politického či vojenského charakteru, prípadne oboje. Najznámejšou organizáciou sa stala Organizácia pre oslobodenie Palestíny. Konkrétne dátum založenia organizácie sa uvádza 28. máj 1964. Postupne sa stala najvýznamnejšou palestínskou exilovou organizáciou. Založenie OOP malo podporu egyptského prezidenta Násira, ale stretlo sa s odporom jordánskeho kráľa Husajna. Na jordánskom území sa od roku 1948 prebýval veľký

---

⁵² G. Husák prijal J. Arafata. Rudé právo, č. 105, 6. 5. 1975, str. 1.

⁵³ ČTK: Jásir Arafat na oficiálnej priateľskej návšteve v ČSSR. Rudé právo, č. 247, 19. 10. 1989, str. 1.

⁵⁴ SCHULZE, Kirsten: *Arabsko - izraelský konflikt*. Brno 2012. str. 29.

⁵⁵ ČEJKA, Marek: *Izrael a Palestína. Minulosť, súčasnosť a smerovanie blízkovýchodného konfliktu*. 3. vyd. Brno 2013, str. 100 – 101.

⁵⁶ SCHULZE, Kirsten: *Arabsko - izraelský konflikt*. Brno 2012. str. 37 – 38.

počet palestínskych utečencov a kráľ sa obával separatistických tendencií. Navyše boli Jordánsko a Egypt tradičný rivali a OOP sa mala stať do istej miery nástrojom egyptskej politiky proti Jordánsku. Prvým predsedom OOP bol Ahmad Šuqajrí. V roku 1968 sa k OOP pripojila ďalšia palestínska organizácia Fatah. Jeho zakladateľom bol Jásir Arafat. OOP nebola až do Šesťdňovej vojny príliš výrazná a Šuqajrí nedlho po skončení vojny rezignoval. Na krátky čas bol nahradený kolektívnym vedením v čele s Jahjá Hamúdou. Toto vedenie nemalo príliš dlhého trvania a v roku 1969 sa do čela OOP postavil Jásir Arafat. Pod jeho vedením sa organizácia viac vymanila s egyptského vplyvu a dostala sa do povedomia svetovej verejnosti. Západné krajiny a Izrael o nej hovorili ako o teroristickej organizácii, zatiaľ čo pre sovietsky blok a mnoho Arabov to bola odbojová alebo oslobodenecká organizácia palestínskych Arabov.⁵⁷

8. Šesťdňová vojna

Na konci roku 1966 nadobudlo velenie izraelskej armády presvedčenie, že Izrael je pripravený na vojnu s Arabmi. Izrael mohol počítať s podporou USA, zatiaľ čo na druhej strane vzťahy medzi USA a Egyptom veľmi ochladli. Dôvodom bola podpora prezidenta Johnsona Izraelu a jeho odmietavý postoj voči egyptskej politike. Napriek viacerým arabským konferenciám sa zhoršovali aj medziarabské vzťahy a dostali sa až na hranicu rozpadu. Rezolúcie summitov sa neplnili, pretože chýbala politická vôľa. Egyptská armáda, ktorá bola najväčšou a najsilnejšou spomedzi arabských armád a teoreticky sa mohla vyrovnáť Izraelu, bola už niekoľko rokov viazaná v Jemene. Izrael cítil, že jeho armáda je na takej úrovni, aby mohla všetky arabské armády poraziť. Naklonené mu boli aj medzinárodné a regionálne podmienky. Chýbala už len vhodná zámienka na rozpútanie vojny. Pod zámienkou zničenia základne palestínskeho hnutia odporu, podnikli Izraelčania v novembri 1966 útok na jordánsku dedinu Samú. Akcia si vyžiadala 70 mŕtvych alebo zranených Jordáncov. Jordánsko vyjadriло sklamanie z toho, že mu Egypt a Sýria neprišli na pomoc. Izraelský útok bol úmyselne provokatívny a násilný, pretože bol mienený na odstrašenie Jordánska a aj ako test na reakciu Egypta, Sýrie a zvyšku arabského sveta. Útok potvrdil presvedčenie Izraela, že arabská odpoveď na jeho zásahy bude v podstate zanedbateľná. Preto na začiatku roku 1967 začali izraelské akcie naberať na dôraze a na jar bolo jasné, že Izrael prechádza do fázy agresívnejšej politiky. Panujúce regionálne a medzinárodné názorové ovzdušie sa izraelským predstaviteľom

---

⁵⁷ ČEJKA, Marek: *Izrael a Palestína. Minulosť, súčasnosť a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3. vyd. Brno 2013, str. 102 – 103.

javilo ako príhodné pre takúto politiku.⁵⁸ V pohraničných oblastiach sa napätie zväčšilo v apríli 1967. 7. apríla zahájilo Sýrske delostrelectvo ostreľovanie pohraničných osád a izraelské lietadlá odštartovali k útoku na ich postavenie. O dva mesiace neskôr došlo ku izraelskej ofenzíve, ktorá sa začala 5. júna 1967 o 7.45 ráno izraelského času. Izraelská armáda zahájila vzdušný útok s cieľom zničiť egyptské letectvo a jeho základne. Úlohu sa im podarilo splniť a neskôr sa rovnakým spôsobom vysporiadali s jordánskym a sýrskym letectvom. Podarilo sa im tiež zničiť väčšinu irackého letectva, ktoré väčšinou nestačilo ani odštartovať.⁵⁹ Na Sinajskom polostrove bola pre vedenie vojnových operácií rozhodujúca jeho severná časť, pretože tadiaľ viedli všetky dôležité cestné komunikácie aj železničná trať. V strednej časti sa nachádzajú údolia a kopce. Na juhu horské hrebene a niektoré z nich majú výšku aj viac ako dvetisíc metrov. Izraelčanom sa podarilo obsadiť celý Sinajský polostrov a obsadili druhýkrát za jedenásť rokov Suezský prieply. Ďalšie boje prebiehali na východe proti Jordánsku. Jordánsko v tejto vojne stratilo východný Jeruzalem a oblasť Západného brehu Jordánu. Na sýrskej fronte sa Izraelčanom podarilo obsadiť Golanské výšiny, v ktorých padlo 1000 sýrskych vojakov a 115 izraelských vojakov.⁶⁰ Výsledok vojny bol v podstate určený už po prvom dni bojov, keď izraelské letectvo zničilo egyptské lietadlá. Počas prvých troch hodín bolo zničených 416 lietadiel, z toho 393 zničených na zemi. Po tomto útoku bolo vyradené aj letectvo Jordánska a Sýrie. To čo nasledovalo po úvodnom útoku Izraela až po zastavenie bojov, boli iba podrobnosti, ktoré už nemohli nič zmeniť na výsledku konečných bojov. Izrael stratil proti Egyptčanom devätnásť lietadiel.⁶¹ V československých novinách sa však počty o zostrelených izraelských lietadlách líšili. Uvedených bolo 100 zostrelených izraelských lietadiel v prvých hodinách vojny⁶², v ďalších novinách bolo uvedených 70 zostrelených izraelských lietadiel.⁶³ V novinách *Smena* bol počet zostrelených izraelských lietadiel 50.⁶⁴ V *Rudom práve* bol uvedený počet zostrelených izraelských lietadiel najreálnejší, a to dvanásť.⁶⁵ Dôvodom chybných informácií mohol byť aj fakt, že egyptský prezident Násir informoval jordánskeho kráľa o porážke izraelského letectva, v dôsledku čoho malo zaútočiť aj Jordánsko.⁶⁶

---

⁵⁸ SORBY, Karol: *Jún 1967. Šesť dní, ktoré zmenili Blízky východ*. Bratislava 2010, str. 247 – 248.

⁵⁹ HERZOG, Chaim: *Arabsko Izraelské války*. Praha 2008, str. 187.

⁶⁰ BROŽ, Ivan: *Arabsko – izraelské války 1948 – 1973*. 2. vydanie. Praha 2010, str. 198 – 209.

⁶¹ SORBY, Karol: *Jún 1967. Šesť dní, ktoré zmenili Blízky východ*. Bratislava 2010, str. 333.

⁶² ČTK: *Izrael rozpútal ozbrojený boj proti Arabom. Vojna na Strednom východe*. Pravda, č. 154, 6. 6. 1967, str. 1.

⁶³ ČTK: *Vojna na Strednom východe*. Práca, č. 145, 6. 6. 1967, str. 1.

⁶⁴ *Bomby na Káhiru*. *Smena*, č. 135, 6. 6. 1967, str. 2.

⁶⁵ ČTK: *Izrael zahájil agresiu proti SAR*. *Rudé právo*, č. 154, 6. 6. 1967, str. 1.

⁶⁶ ČEJKA, Marek: *Izrael a Palestína. Minulosť, súčasnosť a smerovanie blízkovýchodného konfliktu*. 3. vyd. Brno 2013, str. 114.

Vojna skončila veľkým víťazstvom Izraela, ktorý navyše v bojoch utrpel len malé straty (padlo 777 vojakov), zatiaľ čo egyptské straty sa pohybovali v desaťtisícoch. Na jordánskej strane sa počet padnutých vojakov odhaduje na približne 6 000 a na strane Sýrie asi 1 000. Izrael dobyl územie, ktoré bolo tri krát väčšie ako jeho doterajšia rozloha. Hlavne obsadenie Starého mesta v jordánskom Východnom Jeruzaleme, kde sa nachádza Múr nárekov, Chrámová hora a ďalšie posvätné miesta judaizmu, spôsobilo vlnu nadšenia a eufórie. Dôsledkom nadšenia bola aj veľká pristáhovalecká vlna do Izraela. Izraelsko – arabský aj izraelsko – palestínsky konflikt získali novú dimenziu. Začala sa etapa budovania veľkého Izraela, rozšíreného o nové územia.⁶⁷ Opäť došlo k veľkej utečeneckej vlne na strane Palestínčanov. Do Jordánska ich odišlo asi 200 000. Utekli z miest a osád na Západnom brehu a takmer polovica z nich sa stala utečencami už druhý krát v živote, keď prvý krát museli utiecť v rokoch 1947 – 1948. Viac než 90 % Palestínčanov žilo v pásme Gazy, ktoré bolo pod egyptskou správou, ale vo vojne bolo tiež obsadené izraelským vojskom.⁶⁸ Palestínska spoločnosť sa dostala pod vojenskú okupáciu a začala sa viac radikalizovať. Prostredie bolo vhodné pre organizácie typu Fatah a Izrael urobil chybu, keď neprikladal problému okupácie žiadnu zvláštnu dôležitosť. Po šesťdňovej vojne začala posilňovať aj úloha OOP, ktorá sa dovtedy držala relatívne v pozadí. Prítomnosť Izraela na palestínskych územiach spôsobila v nasledujúcich desaťročiach veľké problémy. Dala zelenú v ďalších bojoch medzi izraelskými a palestínskymi nacionalistami.⁶⁹ Aj v Československej tlači sa po Šesťdňovej vojne písalo o probléme palestínskych utečencov. V článkoch sa píše o utečencoch, ktorí museli už tretí krát odísť zo svojich domov. Množstvo ľudí, ktorí ušli v roku 1948 a vrátili sa späť museli odísť opäť. Dôvodom má byť, že sú vyhánaní izraelskými vojakmi, ktorí vedú proti Arabom zastrešovacíu a teroristickú kampaň.⁷⁰ Aj v denníku *Pravda* vyšiel článok venujúci sa utečencom. Ich počet sa neustále zvyšoval. OSN reagovala schválením rezolúcie, ktorá vyzývala Izrael k tomu, aby zaručil bezpečnosť a pokoj v oblastiach, a aby dodržiaval humanitné princípy zaobchádzania s vojnovými zajatcami a ochrany civilného obyvateľstva. Medzi utečencami malo byť až 16 000 ľudí, ktorí už raz ušli z územia vtedy vytvoreného štátu Izrael do Jordánska. V článku je Izrael kritizovaný za to, že od roku 1949 neplní požiadavku OSN o repatriácii týchto utečencov.⁷¹ Aj v iných článkoch môžeme nájsť správy o tom, že vzťah OSN nikdy nebol po vôli izraelským predstaviteľom. Po

---

⁶⁷ Tamtiež, str. 114 – 115.

⁶⁸ BROŽ, Ivan: *Arabsko – izraelské války 1948 – 1973*. 2. vydanie. Praha 2010, str. 213.

⁶⁹ ČEJKA, Marek: *Izrael a Palestína. Minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3. vyd. Brno 2013, str. 120.

⁷⁰ HOMOLA, B.: *Drama palestínských uprchlíků pokračuje*. Rudé právo, č. 176, 28. 6. 1967, str. 7.

⁷¹ *Alarmující situácia utečencov*. Pravda, č. 164, 16. 6. 1967, str. 3.

vydaní rezolúcie OSN v roku 1948, v ktorej bolo, okrem iného, vyhlásenie, že utečencom treba povoliť návrat, mal David Ben Gurion vyhlásiť „ani piad' zeme, ani jedného utečenca“.⁷² Podľa arabskej verejnej mienky vyhánaním utečencov, nadobudla izraelská politika charakter genocídy. V arabských krajinách vzniklo presvedčenie, že Izrael toto územie pripravuje na usadzovanie nových prisťahovalcov.⁷³ To sa neskôr potvrdilo, keď Izrael začal s osídľovaním okupovaných území, čo bolo v rozpore s medzinárodným právom. Izraelu býva v súvislosti so židovskými osadami vyčítané porušenie dvoch významných princípov medzinárodného práva:

1. Zákaz transferu civilného obyvateľstva z teritória okupujúceho štátu na okupované územie.
2. Na okupovanom území zákaz trvalých zmien, ktoré nie sú v prospech miestneho obyvateľstva. Prvú zásadu výslovne stanovuje článok 49 Štvrtej ženevskej konvencie týkajúcej sa civilistov v dobe vojny: „Okupujúca mocnosť nedeportuje či transferom neprevedie časti svojho civilného obyvateľstva na teritórium, ktoré okupuje.“ Svojou osadníckou politikou Izrael výrazne zasiahol do demografického zloženia Západného brehu. Dnes sa na ňom nachádza viac ako 200 000 židovských osadníkov. Štátna moc sa priamo podieľala na tejto politike. Druhá zásada vyjadruje povahu okupácie ako prechodného stavu a má limitovať okupujúcu mocnosť. Vyjadrená je v niektorých článkoch *Haagskej konvencie o zákonoch a obyčajoch vojny pozemnej s dodatkami*. Článok 46 konvencie zakazuje konfiškáciu súkromného majetku na okupovanom území a článok 52 umožňuje okupujúcej mocnosti pôdu zabrať, ale len k vojenským účelom a za náhradu. Pojem zábor sa od termínu konfiškácia odlišuje svojou dočasnou a neznamená prechod vlastníctva na okupanta. Vojenský veliteľ na okupovanom území môže vykonávať len dve právomoci: byť činný v prospech miestneho obyvateľstva a chrániť jeho bezpečnosť. Židovské osady na okupovaných územiach však ani jednu z týchto podmienok nesplňujú.⁷⁴

Za útokom Izraela na arabské krajiny mali byť, podľa mnohých článkov v novinách, skryté záujmy USA a Veľkej Británie a ropných monopolov.⁷⁵ Úloha Izraela na Blízkom východe je pôsobiť ako ustavičný zdroj napätia a oslabiť akcie schopnosť arabských krajín, aby si v tomto regióne USA mohli upevňovať svoju pozíciu. Ako dôkaz je uvedené zasadanie OECD v Paríži, 13 júna, na ktorom USA mali naliehať na ostatných zástupcov, aby vyhlásili núdzový stav v zásobovaní ropou. To by malo, podľa autora, umožniť USA viac zasahovať do

---

⁷² *Exodus cez rieku Jordán*. Smena, č. 142, 14. 6. 1967, str. 2.

⁷³ *Izrael sa usvedčuje sám. ZAR žiada U Thanta o zákrok proti vyhánaniu Palestínčanov*. Smena, č. 154, 27. 6. 1967, str. 2.

⁷⁴ ČEJKA, Marek: *Izrael a Palestína. Minulosť, súčasnosť a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3. vyd. Brno 2013, str. 122 – 130.

⁷⁵ BARTALSKÝ, A.: *Tekuté zlato a krv*. Práca, č. 150, 11. 6. 1967, str. 3.

medzinárodného obchodu s ropou a dosiahnuť väčšie zisky na úkor ostatných štátov.⁷⁶ To, že v pozadí izraelskej agresie má byť obchod s ropou a záujmy Veľkej Británie, USA a ich ropných monopolov boli publikované aj v *Pravde*⁷⁷ a *Rudom práve*.⁷⁸ V pozadí agresie, ale nie je len záujem ropných monopolov. Podstata agresie má byť v boji medzi silami imperializmu a národnooslobodzovacieho hnutia, ktoré je svojím antiimperialistickým zameraním prirodzeným spojencom socializmu. Izraelská agresia tak mala byť zameraná, predovšetkým, na zvrhnutie režimov v Egypte a Sýrii, ktoré malo byť opäť v záujme USA a Veľkej Británie.⁷⁹ Aj ďalší článok v *Pravde* hovorí o izraelskom útoku, že mal privodiť pád socialisticky orientovaných režimov v Egypte a Sýrii a vytvoriť tam prozápadné vlády. Autor tak z tohoto pohľadu agresiu považuje za neúspešnú.⁸⁰ Takisto v *Rudom práve* sa objavili články, ktoré za pravý cieľ vojny považujú zlikvidovanie protiimperialistických režimov v Egypte⁸¹ a v Sýrii,⁸² a záujmy ropných monopolov.⁸³ Spojené štáty mali mať navyše záujem na vojne na Blízkom východe, aby odvrátili pozornosť od vojny vo Vietname.⁸⁴

V rámci propagandy proti židovskému štátu bol Izrael, a jeho metódy prirovnané k nacistom. Tragédiu Židov za druhej svetovej vojny prirovnávajú k tomu, čo Izrael teraz pácha arabským národom.⁸⁵

V článkoch, ktoré sa dotýkali tejto vojny môžeme vidieť, že Izrael bol vždy označovaný ako agresor vo vojne. To je názor, s ktorým sa dá súhlasiť, ale je vidieť, že toto označenie je používané už v nadpisoch článkoch a rovnako sa vo veľkej miere vyskytuje aj v článkoch samotných, takže čitateľ nadobúda pocit, že všetka zodpovednosť je len na strane Izraela.

---

⁷⁶ POLAKOVIČ, Alexander: *Trójsky kôň na Strednom východe. Nafta a monopoly – alebo dve strany jednej mince*. Smena, č. 154, 27. 6. 1967, str. 2.

⁷⁷ RIŠKO, Ján: *Nafta v pozadí agresie*. Pravda, č. 163, 15. 6. 1967, str. 4.

⁷⁸ DOUDĚRA, Karel: *Kdo tentokrát pripravil jevišťa?* Rudé právo, č. 177, 29. 6. 1967, str. 7.

⁷⁹ KOŽÍK, Viliam: *Cesta k upevneniu mieru na Blízkom východe. Ciele a pozadie agresie*. Pravda, č. 169, 21. 6. 1967, str. 5.

⁸⁰ BYDŽOVSKÝ, Juraj: *O výsledkoch imperialistickej agresie na Blízkom východe. Plány a ich produkty*. Pravda, č. 168, 20. 6. 1967, str. 3.

⁸¹ DOUDĚRA, Karel: *Boj arabských zemí má naši podporu*. Rudé právo, č. 159, 11. 6. 1967, str. 11.

⁸² DOUDĚRA, Karel: *Kdo tentokrát pripravil jevišťa?* Rudé právo, č. 177, 29. 6. 1967, str. 7.

⁸³ DOUDĚRA, Karel: *Odsouzení hodná agrese*. Rudé právo, č. 154, 6. 6. 1967, str. 7.

⁸⁴ *Bilancia obdobia sucha vo Vietname. Taktika klieští nevyšla*. Pravda, č. 161, 13. 6. 1967, str. 5.

⁸⁵ RIŠKO, Ján: *Dávid a Goliáš*. Pravda, č. 166, 18. 6. 1967, str. 3.

9. Jom Kippur

Ďalšia vojna, sa začala 6. októbra 1973. Egypt a Sýria zaútočili, počas náboženského sviatku Jom Kippur, keď bola väčšina izraelského obyvateľstva v synagógach. Keďže išlo o veľký náboženský sviatok, tak podobne ako cez šabat, nefungovala verejná doprava a navyše nevysielala televízia ani rádio, čo bolo vo chvíli útoku pre Izrael veľká nevýhoda. Egypt a Sýria zaútočili na Izrael s veľkou prevahou a Izrael sa im snažil zabrániť v tomto postupe. Na egyptskom fronte bola izraelská snaha neúspešná, na sýrskej fronte Izrael uspel. Od 8. do 10. októbra sa začali prvé protiútoky izraelských záloh, ktoré na juhu skončili fiaskom, ale na severe boli veľmi úspešné. 11. – 14. októbra pokračovala izraelská ofenzíva na sýrskom fronte, ktorá sa po dosiahnutí istých úspechov zastavila. V záverečnom období od 15. do 25. októbra bola uskutočnená úspešná izraelská ofenzíva na južnom fronte, ktorá si, pri relatívnom klúde na severe, vynútila ukončenie vojny.⁸⁶ Vzhľadom k oslavám sviatku Jom kippur zastihli Egyptskí a Sýrski útočníci izraelskú obranu nepripravenú. Po skončení vojny začalo izraelské obyvateľstvo organizovať demonštrácie, ktoré požadovali odstúpenie tých, čo niesli zodpovednosť. Navzájom sa obviňovali zástupcovia armády a tajných služieb. Zo svojej funkcie odstúpila ministerská predsedníčka Golda Meirová a úradu ministerského predsedu sa ujal Jicchak Rabin.⁸⁷

Je zaujímavé, že aj keď v tejto vojne to boli Egypt a Sýria, kto zaútočil, v tlači sa objavovali články, ktoré hlásili novú izraelskú agresiu proti arabským štátom. K vojne mali viesť vojenské presuny, ktoré Izrael vykonával na svojich hraniciach.⁸⁸ Táto vojna mala byť výsledkom izraelskej politiky, ktorá nerešpektuje základné normy vzťahov medzi štátmi a národmi, a tiež odmietnutie všetkých mierových návrhov z roku 1967. Egypt a Sýria sa tak stali znovu obeťami izraelskej agresie.⁸⁹ Izrael by ale nemohol viesť takúto politiku bez podpory Spojených štátov. Čo však autor tohto článku zdôraznil je, že tento konflikt nie je

---

⁸⁶ WANNER, Jan: *Krvavý Jom kippur*. Praha 2002, str. 161.

⁸⁷ KRUPP, Michael: *Dějiny státu Izrael*. Praha 2013, str. 85.

⁸⁸ LORINCZ, Július: *Agresia nezostane nepotrestaná*. Pravda, č. 239, 8. 10. 1973, str. 7.

⁸⁹ LORINCZ, Július: *Ako riešiť situáciu*. Pravda, č. 241, 10. 10. 1973, str. 7.

náboženský alebo rasový, ale je to boj medzi reakciou a imperializmom na jednej strane a národnoslobodzovacím hnutím na druhej strane.⁹⁰

Mier bol sprostredkovaný Spojenými štátmi, na ktoré tlačila Saudská Arábia, ktorá bola hlavným producent ropy a Spojené štáty jej najväčším odberateľom, aby presvedčili Izrael o zastavení bojov. Prímerie bolo nakoniec uzavreté 11. novembra 1973. Pre izraelsko – palestínsky konflikt mala Jomkippurská vojna význam v tom, že svojím spôsobom prispela k zvýšeniu vplyvu OOP na úkor Jordánska. V roku 1974 sa na konferencii v marockom Rabate stala OOP jediným legitímnym zástupcom palestínskeho ľudu, čo bolo úloha, ktorú dovtedy zastávalo Jordánsko. Tento krok bol ranou pre americkú diplomaciu, pretože bolo pre nich jednoduchšie vyjednávať o osude Palestíncov s pragmatickým kráľom Husajnom než s „teroristami z OOP.“⁹¹

Po Jomkippurskej vojne došlo postupne k mierovej zmluve medzi Izraelom a Egyptom. 19. novembra 1977 prezident Anwar Sadat priletel do Jeruzalema a prehovoril v Knesete, navštívil pamätník obetí holokaustu a pomodlil sa v mešite Al – Aksá. O niekoľko týždňov neskôr Menachem Begin navštívil Egypt. Tieto stretnutia naštartovali egyptsko – izraelské mierové jednania. Ich najdôležitejšia časť sa odohrala v roku 1978 v Camp Davide, letnom sídle amerických prezidentov, kde aj bola 17. septembra 1978 podpísaná. Egyptsko – izraelský mierový proces bol zavŕšený 26. marca 1979 na trávniku pred Bielym domom podpísaním mierovej zmluvy medzi Izraelom a Egyptom. Na základe zmluvy sa mal Izrael do troch rokov stiahnuť zo Sinaja a zlikvidovať tamojších dvadsať židovských osád. Egypt sa zaviazal zaručiť bezpečné preplávanie izraelských lodí Suezským prielivom. Dohoda zmieňovali vágnou formulou aj palestínsky problém, v praxi to ale Palestíncom žiadne zlepšenie neprineslo.⁹²

10. Libanonská vojna

3. júna 1982 organizácia odštiepená od OOP, Abú Nidal, vykonala atentát na izraelského veľvyslanca v Londýne, Šlomo Argova, ktorý utrpel ťažké zranenia. Následne izraelské letectvo začalo rozsiahle bombardovanie základní OOP až k Bejrútu. Na to reagovala OOP ostreľovaním izraelských osád na severe krajiny. 5. júna došlo medzi izraelskými a palestínskymi oddielmi k delovej prestrelke. Večer toho istého dňa sa zišiel izraelský kabinet

---

⁹⁰ HAVRAN, Michal: *Kto koho podporuje*. Smena, č. 239, 8. 10. 1973, str. 1.

⁹¹ ČEJKA, Marek: *Izrael a Palestína. Minulosť, súčasnosť a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3. vyd. Brno 2013, str. 146 – 147.

⁹² Tamtiež, str. 149 – 150.

a rozhodol o akcii, ktorá dostala názov Mier pre Galileu. Malo ísť o dobytie štyridsať kilometrov širokého hraničného pásma v Libanone a vyhnanie OOP z tejto oblasti.⁹³

6. júna prenikli izraelské tankové divízie do južného Libanonu. Obsadili strategicky dôležité miesta a mestá Beaufort, Nabatiu a Týros a to všetko behom 24 hodín. V ďalších dňoch dobyli pobrežné mesto Sidon a Damour južne od Bejrútu, pôvodne kresťanské mesto premenené od roku 1976 na hlavný oporný bod OOP. 11. júna bolo podpísané prvé prímerie. V tej dobe boli izraelské jednotky pred bránami Bejrútu.⁹⁴ Operácie Mier pre Galileu mala, ale oveľa širšie zámery. Za prvé eliminovať všetku palestínsku prítomnosť a vplyv na území Libanonu, za druhé, zriadením manoritskej vlády vedenej Bašírom Džumajilom vytvoriť v Libanone nový politický poriadok, za tretie, vytlačiť sýrske jednotky, za štvrté, zničiť palestínsky nacionalizmus na Západnom brehu a v Pásme Gazy a za piate zbaviť Izrael traumy z minulosti, medzi ktoré patrila napríklad vojna z roku 1973.⁹⁵ Zdalo sa, že táto vojna bude najdlhšou izraelsko – arabskou vojnou. Izraelská armáda sa zakopala pred Bejrútom a došlo k obliehaniu, ktoré trvalo týždne. V meste boli bojovníci OOP, sýrsky vojaci a asi 800 000 libanonských a palestínskych civilistov, ktorým blokáda spôsobovala vážne problémy. 12. augusta začal Izrael ostreľovanie Bejrútu. V Izraeli aj v zahraničí sa množili protesty a aj americký prezident Ronald Reagan vyzval premiéra Menachema Begina, aby zastavil ostreľovanie mesta.⁹⁶ Nakoniec sa podarilo dosiahnuť dohodu s OOP o odchode z Libanonu pod dohľadom mnohonárodných síl zložených z amerických, francúzskych, britských a talianskych vojakov. Evakuácia bola dokončená do 4. septembra z prístavu v Tripolise. Okolo 11 000 bojovníkov OOP bolo presunutých do Tuniska, Alžírsku, Jemenu a Sýrie. Vedenie OOP sa presťahovalo do Tunisu. Nádeje izraelská vláda vkladala do prezidenta Bašira Džamáíla, ktorý bol známy svojim proizraelským postojom. Avšak ani nie tri týždne po voľbách, ktoré sa konali 23. augusta, bol Džamáíl zavraždený. Aby pomstili jeho smrť, kresťanská falanga prepadla palestínske utečenecké tábory Sabru a Šatilu.⁹⁷

Operácie Mier pre Galileu skončila pre Izrael neúspechom. Izrael zakladal svoje plány na Baširovi Džumajilovi. Žiadny iný manoritský vodca nezlučoval možnosti vládnuť Libanonu a zároveň politickú orientáciu prijateľnú pre Izrael. Baširovo miesto zaujal jeho brat Amín, ktorý mal odlišnú politickú víziu a neprial si spojenectvo s Izraelom. Snažil sa dosiahnuť dobré vzťahy s arabským svetom a dával prednosť americkému sprostredkovaniu. Medzi Izraelom

---

⁹³ KRUPP, Michael: *Dějiny státu Izrael*. Praha 2013, str. 113.

⁹⁴ KRUPP, Michael: *Sionismus a stát Izrael*. Praha 1998, str. 159.

⁹⁵ SCHULZE, Kirsten: *Arabsko - izraelský konflikt*. Brno 2012, str. 65.

⁹⁶ KRUPP, Michael: *Dějiny státu Izrael*. Praha 2013, str. 114 – 115.

⁹⁷ TERNER, Erich: *Dějiny státu Izrael*. Praha 1991, str. 189.

a Libanonom začalo oficiálne vyjednávanie za amerického sprostredkovania 28. decembra 1982. K izraelskej nespokojnosti trval Amín Džumajil na zapojení šiitských a sunnitských predstaviteľov do rozhovorov a zároveň sa odmietal na čomkoľvek dohodnúť bez toho, aby s tým najskôr nesúhlasil aj sunnitský premiér. Zmluva bola podpísaná 17. mája 1983 a nepriniesla bezpečnosť Izraelu a nesplnila ani libanonské politické požiadavky. Izrael od zmluvy očakával bezpečnosť na svojej severnej hranici, kompletne diplomatické vzťahy a normalizáciu. Na druhej strane Libanon chcel stiahnutie izraelských vojsk a chcel minimalizovať svoje kontakty s Izraelom. Izraelské vojská nakoniec stiahli svojich vojakov až v lete roku 1985 do bezpečnostnej zóny v južnej časti Libanonu.⁹⁸

7. júna sa objavila v *Rudom práve* na titulnej strane správa o napadnutí Libanonu zo strany Izraela. Titulok správy hlásil *Izrael napadol Libanon. Agresor postupuje tromi smermi do vnútrozemia*. V správe je sa píše o napadnutí Libanonu 20 000 izraelskými vojakmi s cieľom zahnať príslušníkov palestínskeho hnutia odporu z pohraničného pásma. Ako zámienka k týmto „barbarským“ útokom mal poslužiť atentát na izraelského veľvyslanca v Londýne, z ktorého mala byť obvinená OOP. Tá toto Izraelské obvinenie odmietla.⁹⁹ Čo sa atentátu týka, ten bol ako je vyššie uvedené vykonaný organizáciou Abú Nidal. To, že atentát vykonala organizácia Palestínske národnooslobodenecké hnutie, vedená Abú Nidalom, údajne Begin neoznámil ani svojej vláde.¹⁰⁰ Premiér Begin však považoval OOP zodpovednú za všetky palestínske akcie, takže Izrael mal zámienku na vpád do Libanonu.¹⁰¹ Podľa *Pravdy* udalosti v Libanone nemajú byť odvetou za zranenie izraelského diplomata. V skutočnosti má ísť o dôkaz zvrátenosti Camp Davidských dohôd, ktoré vytvorili priestor pre túto agresiu. Potom ako na Sinajskom polostrove vymenili americkí vojaci izraelských, mohol Izrael skoncentrovať armádu na intervenciu do Libanonu. Na toto nebezpečenstvo mali upozorňovať socialistické štáty a pokrokové sily v arabských krajinách.¹⁰² Nasledujúci deň v *Rudom práve* vyšiel ďalší článok o izraelskom útoku. 8. júna vyšiel článok, v ktorom sa píše o stupňujúcej izraelskej agresii. Článok sa vo veľkej miere odvoláva na palestínsku agentúru Wafa, podľa ktorej už Izrael zapojil do útoku 45 000 vojakov. Prudké boje prebiehali pri prístave Sajdá a podľa palestínskych zdrojov sa izraelskí vojaci pokúsili vniknúť do mesta, ale tento útok bol odrazený obrnenými jednotkami libanonských národných a vlasteneckých síl, a palestínskym hnutím odporu. Podľa agentúry

---

⁹⁸ SCHULZE, Kirsten: *Arabsko - izraelský konflikt*. Brno 2012, str. 66 – 67.

⁹⁹ ČTK: *Izrael napadol Libanon. Agresor postupuje třemi směři do vnitrozemí*. Rudé právo, č. 133, 7. 6. 1982, str. 1 a 6.

¹⁰⁰ GILBERT, Martin: *Izrael- Dějiny*. Praha 2002, str. 492.

¹⁰¹ SCHULZE, Kirsten: *Arabsko - izraelský konflikt*. Brno 2012, str. 64.

¹⁰² RUSKO, Milan: *Zodpovednosť za krvavý útok*. Pravda, č. 134, 8. 6. 1982, str. 7.

Wafa po dvoch dňoch bojov bola bilancia strát „na strane agresora 490 mŕtvych a ranených, vyradených bolo z boja 50 tankov, 40 obrnených vozidiel, päť lietadiel a helikoptér. Zajatý bol jeden pilot.“ Počet obetí agresie nebol po týchto dvoch dňoch ešte známy. Podľa libanonských zdrojov bolo bombardovaných 55 miest a dedín a bola vyradená z prevádzky magistrála spájajúca Bejrút s južnými oblasťami. Správa uvádza, že za obeť zúrivej agresii Izraela padol aj školský autobus so 40 deťmi, ktorý bol bombardovaný izraelskými lietadlami. V článku je opäť uvedené prehlásenie agentúry TASS. Tá jednoznačne vidí za izraelskou agresiou pomoc z USA, bez ktorej by sa nemohla uskutočniť. Ďalej píše: „Agentúra TASS je splnomocnená prehlásiť, že Sovietsky zväz rozhodne odsudzuje agresiu Izraela proti libanonskému a palestínskemu ľudu. Izrael tým, že sa snaží vnútiť Arabom svoj diktát a donútiť ich zriecť sa ich zákonných práv a podriať sa vojenskostrategickým plánom imperialistov na Blízkom východe, vykonáva dobrodružnú politiku, ktorú môže draho zaplatiť samotný štát Izrael.“ TASS vyzýva Radu bezpečnosti OSN, aby okamžite podnikla opatrenia zamerané na zastavenie agresie a donútila Izrael rešpektovať Chartu OSN.¹⁰³ V tom istom čísle sa nachádza aj komentár Milana Mádra k udalostiam v Libanone. Vo svojom článku obviňuje len Izrael z rozpútania agresie. Vyhlásenia izraelskej vlády o ohrození izraelského obyvateľstva považuje za výmysly propagandy z Tel Avivu. A samozrejme pripomína, že najväčší dopad bude mať táto vojna na civilné obyvateľstvo, predovšetkým na palestínskych utečencov, ktorí žijú v južnom Libanone, kde boje prebiehajú. Na podporu svojich tvrdení cituje bývalého izraelského ministra a člena vládnej koalície Bentova, ktorý mal ešte 14. apríla 1972 napísať: „Celá tá história s nebezpečenstvom vyhladenia bola od začiatku výmyslom a zveličená dodatočne, aby sa ospravedlnila anexia arabských území.“ Nezabúda ani obviniť Spojené štáty, ktoré vidí ako spoluúčastníka, pretože poskytujú Izraelu neustálu pomoc.¹⁰⁴ Izraelským cieľom pri útoku na Libanon malo byť úplne zničenie palestínskeho hnutia odporu, ale aj vyhladenie civilného obyvateľstva, čo mali dosvedčovať útoky proti civilným táborom. V článku ale autor naráža aj na veľmi zaujímavú vec, keď izraelskú agresiu spojuje s bojom o vodu. Uvádza, že Izrael chce časť južného Libanonu po riekú Litání, aby z nej mohol odvádzať vodu na zavlažovanie svojho územia.¹⁰⁵ Aj v denníku *Práca* vyšli články podobného rázu. Cieľom Izraela je celková likvidácia palestínskeho hnutia a libanonských národných vlasteneckých síl.¹⁰⁶ Pri Libanonskej vojne je sa spojenie Izraela a USA objavuje častejšie ako tomu bolo pri vojne Šesťdňovej.

---

¹⁰³ ČTK: *Izrael stupňuje agresiu. V južnom Libanone probíhajú urputné boje.* Rudé právo, č. 134, 8. 6. 1982, str. 1 a 7.

¹⁰⁴ MÁDR, Milan: *Válečnický kurs Tel Avivu.* Rudé právo, č. 134, 8. 6. 1982, str. 7.

¹⁰⁵ HOLAN, Milan: *Terčom opäť Libanon.* Smena, č. 134, 8. 6. 1982, str. 2.

¹⁰⁶ ČSTK: *Agresia v Libanone trvá. Prudké boje.* Práca, č. 136, 10. 6. 1982, str. 3.

Spojené štáty stoja jasne na strane Izraela, keď vetovali návrh Bezpečnostnej rady proti Izraelu a Izrael vykonáva americkými zbraňami sionistický barbarský masaker libanonského a palestínskeho obyvateľstva.¹⁰⁷ Aj v denníku *Smena* vidia ako základ útoku spojenie sionizmu a imperializmu, teda spojenie Spojených štátov a Izraela.¹⁰⁸ Izraelským cieľom mala byť dohoda s Libanonom podľa vzoru dohody z Camp Davidu, a tá mala zohľadňovať len záujmy Izraela na úkor práva Palestínčanov na vlasť. Teda silná proizraelská vláda v Libanone, by mala vyhnať Palestínčanov zo svojho územia. Toto je v článku označené ako príklad medzinárodného terorizmu zo strany USA a Izraela, keď berú ohľad na vlastné egocentrické záujmy.¹⁰⁹ Mádr sa detailnejšiemu zapojeniu Spojených štátov venuje vo svojom ďalšom článku. V tomto článku kritizuje spojenectvo Spojených štátov s Izraelom a dodávky zbraní, ktoré USA poslali do Izraela cez letecký most po jeho napadnutí arabskými štátmi v roku 1973. Na podporu svojich tvrdení používa sýrske a saudskoarabské denníky, ktoré taktiež obviňujú USA z pomoci Izraelu a dokonca obviňujú USA, že sa zúčastňujú genocídy Arabov.¹¹⁰ Kritika spojenectva Spojených štátov a Izraela a obviňovanie USA pokračovalo ďalej, keď bol zverejnený článok od washingtonského spravodajcu Dušana Rovenského. Tento článok sa od predchádzajúcich líšil len v tom, že je v ňom kritika amerických médií, ktoré podľa autora nedostatočne informujú o priebehu vojny: „Americké noviny sú plné správ, komentárov a úvah o izraelskom vpáde do Libanonu. Televízia každodenne prináša dramatické a drastické zábery izraelských náletov, avšak to hlavné, to sa americký občan nedozvie. Kto otvoril cestu k agresii, kto vedie ruku tých, ktorí v Libanone vraždia.“¹¹¹ V ďalšom svojom komentári Mádr opäť zhrnuje poznatky z predchádzajúcich článkov, tentokrát však môžeme vidieť komentár doplnený o prirovnanie izraelského letectva k Luftwaffe a agresiu označenú za obrovský zločin proti ľudskosti.¹¹² Izrael je aj v tomto konflikte, vo veľkej miere porovnávaný s nacistickým Nemeckom. Je to propagandistická metóda, ktorá má za úlohu klásť na jednu úroveň zločiny nacizmu a Izraela, aby vznikol odpor voči Izraelu. Takéto prirovnania sa v tlači objavovali pomerne často. Zverstvú v Libanone sa nelíšia od nemeckých fašistov, snažia sa ako fašisti vykytovať celý národ.¹¹³ V denníku *Pravda* sa tiež objavilo viacero prirovnaní k nacistom.¹¹⁴

---

¹⁰⁷ ZAGAR, Bedrich: *Tandem imperialismus – sionismus*. Pravda, č. 138, 12. 6. 1982, str. 7.

¹⁰⁸ MAJERČÍK, Ivan: *Spoluúčasť agresie*. Smena, č. 139, 14. 6. 1982, str. 2.

¹⁰⁹ MERKL: *Izraelská agresia súčasťou strategickej spolupráce s USA. Politika medzinárodného terorizmu*. Práca, č. 147, 23. 6. 1982, str. 3.

¹¹⁰ MÁDR, Milan: *Bezprostrední účasť USA*. Rudé právo, č. 135, 9. 6. 1982, str. 7.

¹¹¹ ROVENSKÝ, Dušan: *Imperialismus a sionismus*. Rudé právo, č. 136, 10. 6. 1982, str. 7.

¹¹² MÁDR, Milan: *Rozširujú válku*. Rudé právo, č. 137, 11. 6. 1982, str. 7.

¹¹³ MERKL: *Kruté dôsledky izraelskej agresie v Libanone. Výkričník pre budúcnosť*. Práca, č. 153, 30. 6. 1982, str. 3.

¹¹⁴ LORINCZ, Július: *Sionisti v stopách nacistov*. Pravda, č. 158, 6. 7. 1982, str. 7.

Izrael sa mal snažiť zlikvidovanie palestínskeho ľudu svojou genocídnou politikou a za pomoci USA.¹¹⁵ Svoju teóriu sionisti stavajú na biblických mýtoch, ale svoju prax na biblii fašizmu. Zabi a ukradni, také je heslo izraelských okupantov. Cieľom Izraela má byť zabratie čo najväčšieho územia cudzích štátov.¹¹⁶ V ďalšom zo svojich článkov *Rudé právo* uverejnilo správu, v ktorej sa odvoláva na generála vo výslužbe Peleda. Ten mal vyhlásiť, že skutočným cieľom izraelského útoku je podmaniť si celý štát a zriadiť v Bejrúte bábkový proizraelský režim.¹¹⁷ Tento článok možno nemusel byť až tak ďaleko od pravdy, keďže izraelská vláda podporovala Bašira Džumajila, ktorý bol orientovaný proizraelsky.¹¹⁸ Vo vyhlásení Sovietskej vlády, ktoré bolo uverejnené v *Rudom práve* sa opäť hovorí o genocíde zo strany Izraela. Samozrejme nezabudli ani pripomenúť, že sa izraelská agresia uskutočňuje v rámci spolupráce so Spojenými štátmi. Sovietska vláda vidí v pokuse umiestniť na okupovanom území mnohonárodnostné sily, ktorých väčšinu by mali tvoriť americké vojská, snahu o imperialistický diktát nad arabskými krajinami. Sovieti „pripomenuli“ Izraelu, že Blízky východ leží v blízkosti Sovietskych hraníc a udalosti sa tak dotýkajú aj záujmov ZSSR. Na záver si sovietska vláda žiada nič iné len mier na Blízkom východe.¹¹⁹ Veľmi tvrdé slová na adresu Izraela zazneli v poznámke, ktorú v *Rudom práve* napísal Milan Jelínek: „Izraelská buržoázia, jej krajne reakčné militaristické kruhy páchajú obrovský zločin na palestínskom a libanonskom ľude. Áno, je to genocída. Ako inak možno nazvať politiku, ktorá si kladie za cieľ vyhladiť celý národ.“¹²⁰ Ďalšie prirovnanie k nacistickému Nemecku opäť vyšlo v článku, ktorý napísal Milan Mádr. V článku píše o hitlerovských metódach, ktorými izraelská armáda vedie vojnu.¹²¹ Podobné články sa objavovali v podstate po celé leto. Medzi zahraničnými správami zastávala vojna v Libanone predné miesto, a to aj napriek tomu, že sa v tom čase napríklad ďalej odohrávala irácko – iránska vojna. V druhej polovici augusta, keď už sa blížilo vyriešenie konfliktu bol uverejnený v *Rudom práve* článok s názvom *Izrael vyhladzuje palestínsky ľud*. V článku nájdeme prirovnanie k nacistickému Nemecku: „Rovnako ako nemeckí nacisti za druhej svetovej vojny usilovali o likvidáciu celých národov, vrátane národov Československa, izraelský sionizmus cynicky uskutočňuje plánovitú genocídu palestínskeho

---

¹¹⁵ LORINCZ, Július: *Výzva rozumu a zodpovednosti*. Pravda, č. 162, 10. 7. 1982, str. 7.

¹¹⁶ LATTA, Boris: *Lúpež ako politika*. Pravda, č. 215, 10. 9. 1982, str. 7.

¹¹⁷ ČTK: *Před bitvou o Bejrút*. Rudé právo, č. 137, 11. 6. 1982, str. 7.

¹¹⁸ ČEJKA, Marek: *Izrael a Palestina. Minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3. vyd. Brno 2013, str. 158.

¹¹⁹ ČTK: *Zastavit izraelskou agresii*. Rudé právo, č. 140, 15. 6. 1982, str. 1 a 7.

¹²⁰ JELÍNEK, Milan: *Již deset tisíc zavražděných*. Rudé právo, č. 144, 19. 6. 1982, str. 7.

¹²¹ MÁDR, Milan: *Barbarská válka Izraele v Libanonu. Ve stopách nacistů*. Rudé právo, č. 164, 13. 7. 1982, str. 7.

ľudu. Jeho agresia zmenila Blízky východ v jedno z najnebezpečnejších ohnísk medzinárodného napätia.“ Takto sa vyslovil československý delegát v rozprave VII. nalievavého zvláštneho zasadania Valného zhromaždenia OSN o palestínskej otázke Štefan Kalina. Československý delegát sa ďalej vyjadril, že jediným riešením problému na Blízkom východe je odchod Izraela zo všetkých arabských území, ktoré sú okupované od roku 1967 a vytvorenie samostatného Palestínskeho štátu. Kritika sa opäť ušla aj USA a ich delegátovi Philipovi Habibovi, ktorý bol zmocnenec prezidenta Reagana v tejto kríze, za to, že nejednali o odchode „izraelského agresora“, ale o odchode bojovníkov z OOP.¹²² 6. augusta sa podarilo získať záväzok OOP o odchode z Bejrútu.¹²³ V *Rudom práve* z nasledujúceho dňa sa z odvolaní na nemeckú agentúru DPA, píše o podmienkach, ktoré predala OOP americkému vyjednávačovi Philipovi Habibovi pre svoj odchod zo západného Bejrútu. Podmienky boli štyri a oznámil ich izraelský rozhlas: „1. Do mesta vstúpia medzinárodné kontrolné sily OSN, zároveň s odchodom palestínskych jednotiek. 2. Bojovníci OOP si ponechajú osobné zbrane. 3. USA zaručia palestínskym bojovníkom bezpečnosť. 4. Palestínske jednotky sa stiahnu po ceste z Bejrútu do Damasku.“¹²⁴ Podľa francúzskej agentúry AFP údajne OOP súhlasí s evakuáciou polovice svojich oddielov zároveň so vstupom medzinárodných síl do západného Bejrútu. Túto správu mal vysielat' libanonský falangistický rozhlas. Podľa tejto správy Palestínci predpokladali, že zbytok bojovníkov opustí mesto spolu s vedením OOP až vtedy, keď medzinárodné sily zaujmú postavenie a izraelské jednotky sa stiahnu k okraju mesta. Palestínci mali Bejrút opustiť na palubách zahraničných lodí.¹²⁵ Ani v tomto prípade nezostali opomenuté záujmy USA, ktorými majú byť na Blízkom východe ropa a jeho strategická poloha.¹²⁶ Podľa článku v denníku *Práca* po zneutralizovaní Egypta, Camp Davidskou dohodou, je teraz na rade Libanon a ďalšie budú pokračovať, aby sa blízkovýchodná oblasť premenila na vojensko – politickú a surovinovú základňu USA.¹²⁷

Jednania v otázke odchodu OOP z Libanonu pokračovali ďalej a 22. augusta začala evakuácia prvých palestínskych bojovníkov. Správa v *Rudom práve* hlásila: *Palestínsky bojovníci opúšťajú západný Bejrút neporazený.*¹²⁸ 30. augusta opustil Bejrút aj Jásir Arafat, s ktorým sa rozlúčil aj libanonský premiér. Arafat odišiel na gréckej lodi Atlantis do Atén.

---

¹²² ČTK: *Izrael vyhlazuje palestínsky lid.* Rudé právo, č. 197, 20. 8. 1982, str. 1 a 7.

¹²³ SCHULZE, Kirsten: *Arabsko - izraelský konflikt.* Brno 2012, str. 65.

¹²⁴ ČTK: *Horečná jednáni Rady bezpečnosti.* Rudé právo, 186, 7. 8. 1982, str. 7.

¹²⁵ ČTK: *Horečná jednáni Rady bezpečnosti.* Rudé právo, 186, 7. 8. 1982, str. 7.

¹²⁶ LATTÁ, Boris: *Pravá tvár izraelskej agresie.* Pravda, č. 206, 31. 8. 1982, str. 7.

¹²⁷ BRABEC, J.: *Hrozba intervencie USA. V Bejrúte o celý arabský svet.* Práca, č. 161, 9. 7. 1982, str. 3.

¹²⁸ ČTK: *Palestínští bojovníci opouštějí západní Bejrút neporaženi.* Rudé právo, č. 199, 23. 8. 1982, str. 1.

V prístave mu vzdala poctu jednotka Palestínskej oslobodeneckej armády.¹²⁹ Aj potom, čo Palestínčania odišli z Bejrútu pokračovala na stránkach *Rudého práva* kritika Izraela a jeho okupovanie Libanonu.

11. Sabra a Šatíla

V dňoch 16 – 18. septembra sa k už bežnej kritike pridala správa o masakri v palestínskych utečeneckých táboroch Sabra a Šatíla. Podľa správy *Rudého práva* majú zločin na svedomí príslušníci Libanonskej falangy a izraelskí vojaci. Článok v úvode uvádza počet obetí 1800 osôb.¹³⁰ Čo sa týka počtu obeti, sú uvádzané rôzne. Uvádza sa zabitie 474 mužov, žien a detí.¹³¹ Izraelská Kahanova komisia uviedla 700 – 800 mŕtvych civilistov. Ďalšie zdroje hovoria o 1500 – 2000 obetiach.¹³² Podľa článku v *Rudom práve* novinári, ktorí mali možnosť tieto štvrte navštíviť videli na ulici stovky mŕtvych mužov, žien a detí. Očitý svedkovia im mali vyrozprávať, že izraelskí vojaci a falangisti uzavreli prístup do týchto častí mesta, z ktorých sa po celú noc ozývala strelba. Izraelčania sa mali snažiť telá zahrabať buldozermi, ale pri príchode novinárov zo zeme ešte vyčnievali ľudské končatiny. Spravodajca americkej agentúry UPI uviedol, že niektoré z obetí neboli staršie ako šesť alebo sedem rokov. Na zemi bolo mnoho zmrzačených tiel, ktorých napočítal pri dvadsaťminútovej chôdzi najmenej sto. Predseda libanonskej vlády obvinil Spojené štáty z nedodržania záväzku ochraňovať palestínske civilné obyvateľstvo. Zdôraznil zodpovednosť Izraela za tento čin.¹³³

Nasledujúci deň prináša *Rudé právo* ďalší článok s názvom: „*Podrobnosti o masakri v západnom Bejrúte. Zabíjali aj kojencov*, kde detailnejšie popisuje spôsob zabíjania obetí. Zabíjanie prebiehalo nožmi a dýkami, mladé dievčatá boli pred smrťou znásilňované¹³⁴.

15. septembra koordinoval veliteľ izraelských vojsk v Bejrúte, ktorý jednal podľa inštrukcií ministra obrany, vstup jednotiek kresťanskej Falangy do Sabry a Šatíli. Účelom vstupu falangistov bola likvidácia zvyšku bojovníkov OOP, ktorí sa tam ukrývali. Izraelskí dôstojníci upozornili pred tým ich veliteľov, aby sa postarali o to, že civilné obyvateľstvo neutrpí straty. Príslušníci izraelských a libanonských jednotiek v okolí tábora počuli strelbu,

---

¹²⁹ ČTK: *J. Arafat odcestoval z Bejrútu*. Rudé právo, č. 206, 31. 8. 1982, str. 7.

¹³⁰ ČTK: *Hrůzný zločin izraelských agresorů*. Rudé právo, č. 223, 20. 9. 1982, str. 6.

¹³¹ ČEJKA, Marek: *Izrael a Palestina. Minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3. vyd. Brno 2013, str. 159.

¹³² SCHULZE, Kirsten: *Arabsko - izraelský konflikt*. Brno 2012, str. 66.

¹³³ ČTK: *Hrůzný zločin izraelských agresorů*. Rudé právo, č. 223, 20. 9. 1982, str. 6.

¹³⁴ ČTK: *Podrobnosti o masakru v západním Bejrúte. Zabíjeli i kojence*. Rudé právo, č. 224, 21. 9. 1982, str. 1 a 7.

ale domnievali sa, že prepukli boje medzi falangistami a bojovníkmi OOP. Falangistické jednotky však rozpútali masaker a pobili stovky bezbranných mužov, žien a detí. Veliteľ severného vojenského okruhu generál Amir Drori zvolal 17. septembra ráno falangistických veliteľov a žiadal, aby okamžite stiahli svoje jednotky z tábora. Tí tak učinili v sobotu 18. septembra ráno.¹³⁵ Masaker v Sabre a Šatíle otriasol celým svetom a šokoval mnoho ľudí v Izraeli, aj keď sa tohto masakru žiadne izraelské jednotky nezúčastnili. V Tel Avive sa 25. septembra konala demonštrácia, na ktorej sa zúčastnilo 400 000 ľudí, čo predstavovalo desať percent vtedajšieho obyvateľstva Izraela. Bola to najväčšia demonštrácia aká sa kedy v Izraeli konala. Na demonštrácii sa požadovalo, aby bola vytvorená vyšetrovacia komisia, ktorá by zistila čo sa v Sabre a Šatíle stalo, a či na tom majú nejaký podiel Izraelčania. Vláda požiadavke vyhovelá 29. septembra, potom ako sa niekoľko dní bránila. Vyšetrovanie riadil sudca Najvyššieho súdu Jicchak Kahan. Správa bola uverejnená 7. februára 1983. Dospelo sa v nej k názoru, že zo strany Izraelčanov neexistoval úmysel poškodiť nebojujúce obyvateľstvo v táboroch. Správa ale kritizovala šéfa izraelskej vojenskej rozvedky Jehošuu Saguje za to, že zatváral oči a zapchával si uši, pred tým, čo sa jasne dialo vo vnútri táborov, akonáhle tam vstúpili falangisti. Správa tiež kritizovala ministra obrany Ariela Šarona. Komisia sa domnievala, že nemal povoliť vstup falangistov do táborov bez toho, aby vydal vhodné inštrukcie, ktoré by zabránili hrozbe masakru alebo ju obmedzili. Šaron bol uznaný zodpovedným za prehliadanie nebezpečia aktov pomsty a krviprelievania zo strany falangistov proti obyvateľom v táboroch, ktoré nasledovali po zavraždení prezidenta Bašira Džamaila. Izraelská armáda tak bola označená za spoluzodpovednú za tento masaker, pretože mu mohla zabrániť. Správa tiež kritizovala Menachema Begina za to, že počas zasadania vlády alebo po ňom neprejavil žiadny záujem o akcie falangistov v tábore.¹³⁶ V novinách, v komentároch k tejto udalosti, boli použité aj prirovnania k Lidiciam alebo My – Lai. Izraelský vojaci sa mali vyvršiť na bezbranných civilistoch.¹³⁷ Podľa komentára v *Pravde* ide o hitlerovský zločin a obvinené sú aj Spojené štáty, za to, že nezastavili príval zločinu.¹³⁸ V novinách boli často obviňovaný izraelský vojaci aj keď tento masaker vykonali falangistické jednoty. Izraelské velenie však nesie spoluzodpovednosť za tento masaker.

---

¹³⁵ HERZOG, Chaim: *Arabsko Izraelské války*. Praha 2008, str. 459.

¹³⁶ GILBERT, Martin: *Izrael – Dějiny*. Praha 2002, str. 497 – 498.

¹³⁷ BABIC, Marián: *Neľudský zločin sionizmu*. Smena, č. 224, 21. 9. 1982, str. 2.

¹³⁸ LORINCZ, Július: *Nesmieme zabudnúť, nesmieme odpustiť*. Pravda, č. 224, 21. 9. 1982, str. 7.

12. Intifáda

Koncom roku 1987 bola situácia na okupovaných územiach zrelá pre ľudové povstanie palestínskeho obyvateľstva. Vedenie OOP z tuniského exilu dostatočne nevnívalo túto situáciu a navyše nemalo príliš veľký vplyv na svojich spoluobčanov, ktorí žili pod okupáciou. Rozbuškou pre začiatok intifády sa stala dopravná nehoda z 8. decembra 1987, pri ktorej do skupiny palestínskych robotníkov vracajúcich sa z práce v Izraeli vrazil izraelský obrnený transportér. Zomreli štyria Palestínci a ďalší boli zranení. Práve táto udalosť sa stala zámienkou pre vypuknutie intifády. Následne sa 9. decembra v dome Ahmada Jásína, ktorý bol v Gaze uznávaným politickým predstaviteľom, stretli predný aktivisti Islamského centra, aby sa poradili ako reagovať na udalosť z predchádzajúceho dňa. Rozhodlo sa o vyhlásení generálnej stávky a masového vystúpenia proti izraelskej okupácii.¹³⁹ Pri demonštráciách 9. decembra bol zabitý jeden Palestíнец a nepokoje preskočili aj na Západný breh. Izraelské vojsko sa domnievalo, že sa opäť jedná o nepokoje, ktoré sa dajú vojensky zvládnuť. Ukázalo sa, že povstanie nie je možné ľahko zvládnuť a vojsko začalo reagovať podráždene a s neobvyklou silou. Navyše stále jednalo bez jednotného postupu. Izraelskí vojaci boli vycvičení na boj proti cudziemu vojsku a nie na potlačanie ľudového povstania. Mladí izraelskí vojaci často nevedeli ako chrániť vlastný život, keď proti nim útočili Palestínci, ktorí bojovali kameňmi, molotovovými koktailmi, železnými tyčami a stavebnými kvádrami. Na začiatku intifády prišlo každý mesiac o život niekoľko desiatok Palestíncov, čím sa nepokoje priživovali.¹⁴⁰ Izrael musel posilňovať svoje savy, aj náklady na obranu. Niektoré odvetvia priemyslu a poľnohospodárstva boli spočiatku ochromené, vrátane obchodu a turistiky. Palestínci odmietali nakupovať izraelský tovar. To sa premietlo do ekonomických strát na oboch stranách. V Izraeli spočiatku dosahovali 15 – 20 mil. dolárov denne. V roku 1988 bola turistika znížená na 50% predchádzajúceho objemu.¹⁴¹ Pribúdalo mnoho ranených na oboch stranách. Mŕtvi ale boli v drvivej väčšine na palestínskej strane. Za svoje brutálne chovanie bolo niektorí izraelskí vojaci a dôstojníci postavení pred vojenský súd. K potýčkam dochádzalo aj medzi palestínskymi skupinami a boli trestaní ľudia, ktorí spolupracovali alebo len upadli do podozrenia, že spolupracujú s Izraelom. Intifáda sa neustále preťahovala a izraelská verejnosť k nej začala byť ľahostajná. Nekonal sa žiadne masové protesty ako proti vojne v Libanone.

---

¹³⁹ MENDEL, Miloš: *Náboženství v boji o Palestinu*. Brno 2000, str. 183 – 184.

¹⁴⁰ KRUPP, Michael: *Sionismus a stát Izrael*. Praha 1998, str. 171 – 172.

¹⁴¹ VELENSKÝ, Jan: *Izrael – ukazatel posledních časů. Izrael dnes – palestínská intifáda*. 2. vyd. Hradec Králové 2002, str. 100.

Intifáda bola dlhotrvajúcim konfliktom medzi Izraelom a Palestínčanmi a ako ukončenie prvej intifády sa najčastejšie uvádza až podpísanie zmluvy z Osla v roku 1993.¹⁴²

Po vypuknutí intifády v decembri 1987 sa neobjavovali veľké titulky na prvých stranách tak ako tomu bolo pri Libanonskej vojne. Dôvodom bol fakt, že intifáda nebola veľký vojenský konflikt, ktorý by priamo vyvolal svojou agresiou Izrael, a tiež na začiatku pravdepodobne nikto netušil aký dlhý konflikt sa týmto povstaním blíži. Aj v novinách zaznel tento názor. Svetová verejnosť je zvyknutá na násilnosti Izraelčanov proti Palestínčanom, ale až neskôr sa ukázalo, že demonštrácie naberajú charakter ľudového povstania, kvôli porušovaniu občianskych a politických práv na okupovaných územiach a výstavbou osád v Gaze a na Západnom brehu.¹⁴³ Ďalším dôvodom bolo venovanie sa zmluve medzi USA a ZSSR.

Prvá zmienka, ktorá sa objavila v *Rudom práve* je z 10. decembra. V krátkom článku, v ktorom sa píše o zásahu izraelských vojakov pri demonštrácii v palestínskom tábore Džabalíja v pásme Gazy. Pri tomto zásahu mal byť zabitý jeden Palestíнец a niekoľký ďalší mali byť zranení.¹⁴⁴ 14. decembra sa už objavuje článok o palestínskom probléme na prvej strane. V článku sa píše o možnosti zvolania konferencie o Blízkom východe za účasti všetkých strán arabsko – izraelského konfliktu, vrátane Organizácie pre oslobodenie Palestíny.¹⁴⁵ V ďalšom článku sa hovorí o izraelskom terore na okupovaných územiach, a na tlačovej konferencii v Bagdade Jásir Arafat prehlásil, že na Západnom brehu a v pásme Gazy bol 22 zabitých Palestíncov a 196 ich bolo zranených. V týchto dňoch mali byť nepokoje vo všetkých mestách a osadách na Západom brehu a v pásme Gazy. V článku už tlač nazýva tieto nepokoje palestínskym ľudovým povstaním.¹⁴⁶ Nasledujúci deň vyšiel v *Rudom práve* komentár Milana Mádra. Dôvodom prečo povstanie vzniklo je podľa neho izraelská okupačná politika. Okupanti sa zmocňovali všetkého na tomto území, pôdy, zdrojov vody a aj rozhodovania vo všetkých otázkach. Navyše izraelská politika potláča ich arabskú identitu. O Palestíncoch píše: „konajú demonštrácie, stavajú barikády, vztyčujú palestínske vlajky a spievajú palestínske piesne (čo je trestné a môže za to byť aj niekoľko rokov väzenia), píše na steny protiizraelské heslá, rozhadzujú protestné letáky.“¹⁴⁷ 16. decembra informuje *Rudé právo* o novej generálnej stávke, ktorá vypukla na oboch okupovaných územiach. Aktualizované sú aj počty mŕtvych a ranených

---

¹⁴² ČEJKA, Marek: *Izrael a Palestina. Minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3. vyd. Brno 2013, str. 171 – 172.

¹⁴³ ŠEBO, Cyril: *Vzbúrené getá*. Práca, č. 294, 15. 12. 1987, str. 3.

¹⁴⁴ ČTK: *Střeleli i do dětí. Brutalita izraelských vojáků v Gaze*. Rudé právo, č. 290, 10. 12. 1987, str. 8.

¹⁴⁵ ČTK: *Výzva Vlasného shromáždění OSN: Svolat konferenci o Blízkiem východe*. Rudé právo, č. 293, 14. 12. 1987, str. 1.

¹⁴⁶ ČTK: *Stále tvrdší represe*. Rudé právo, č. 293, 14. 12. 1987, str. 6.

¹⁴⁷ MÁDR, Milan: *Okupační střelnice*. Rudé právo, č. 294, 15. 12. 1987, str. 7.

Palestíncov. Situáciu aj naďalej riešila Rada bezpečnosti OSN, tá sa zišla na žiadosť arabských štátov.¹⁴⁸ 18. decembra *Rudé právo* informuje o rozšírení sa protestov aj na Golanské výšiny.¹⁴⁹ V článku z 21. decembra sú izraelské úrady obvinené zo znižovania počtu obetí. OOP zverejnila zoznam tridsaťdva Palestíncov, ktorí mali byť zabitých v dňoch 8 – 19. decembra, zatiaľ čo oficiálne izraelské úrady hovoria o sedemnást' až dvadsať zabitých.¹⁵⁰ Pri písaní o pokojnom palestínskom obyvateľstve zrejme zabudli na palestínskych ľuď, ktorí hádzali kamene a zápalné fľaše, čo samozrejme neospravedlňuje neprimeranú reakciu izraelských vojakov. Vtedajšiemu ministrovi obrany Jicchakovi Rabinovi je pripisovaný výrok: „Budeme im lámať kosti.“¹⁵¹ Čo sa nakoniec aj stalo, keď boli vysielané zábery, ako izraelský vojaci lámu kosti palestínskych demonštrantov obuškami a kameňmi.¹⁵² Avšak, keď Rabin hovoril k armádnym dôstojníkom o použití sily proti Palestínčanom, ktorí hádzali kamene, povedal im, že je adekvátne použiť silu, aby bolo možné dostať demonštrantov pod kontrolu, ale že násilie nemá byť používané neuvážene. Keď je pri konfrontácii s demonštrantom, ktorý hádže zápalnú fľašu nutné rozhodnúť, či je lepšie vystreliť alebo uderiť ho obuškom, potom je lepšie použiť obušok. Bola to v zásade umiernená rada, je lepšie zlomiť demonštrantovi nejakú kosť než na neho vystreliť a riskovať vážne zranenie alebo smrť. Ale rada uderiť obuškom sa objavili v novinách po celom svete ako „prerazte im kosti“, pričom oboje sa zdalo kruté a necitlivé, a Izrael bol značne zahanbený.¹⁵³ Aj v našich novinách sa písalo o brutalite izraelských vojakov, ktoré vysielali televízie. Podľa novín bol obraz jasný. Izraelské vojská útočia modernými zbraňami na neozbrojených Palestínčanov. Izrael by to, ale nemohol robiť bez finančnej pomoci USA a práve americké médiá šíria sionistickú propagandu a stavajú pravdu na hlavu, okupanta stavajú do úlohy obete a obeť je podľa nich zločincom.¹⁵⁴ Brutálny postup mal byť prejavom nenávisťi k obyvateľstvu Západného brehu a pásma Gazy, ale aj voči mieru a spravodlivosti na Blízkom východe.¹⁵⁵ 21. decembra začalo v Izraeli stávkovať všetko arabské obyvateľstvo, ako prejav solidarity s bojom Palestíncov. Podľa izraelskej vlády môžu za napätie na okupovaných územiach médiá, pretože prehávajú a vláda sa postavila za brutalitu izraelskej armády: „Izrael si vraj počína umiernenejšie ako ktorýkoľvek iný štát za podobných okolností.“¹⁵⁶ 24. decembra

---

¹⁴⁸ ČTK: *Izraelský teror v Gaze*. Rudé právo, č. 295, 16. 12. 1987, str. 1.

¹⁴⁹ ČTK: *Bouře na okupovaných územích neutichají. Izrael vysílá posily*. Rudé právo, č. 297, 18. 12. 1987, str. 6.

¹⁵⁰ ČTK: *32 zavraždených Palestínců*. Rudé právo, č. 299, 21. 12. 1987, str. 1.

¹⁵¹ ČEJKA, Marek: *Izrael a Palestina. Minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3. vyd. Brno 2013, str. 171.

¹⁵² BLACK, Ian – MORRIS, Benny: *Mossad. Izraelské tajné války*. 4. vyd. Brno 2011, str. 450

¹⁵³ GILBERT, Martin: *Izrael – Dějiny*. Praha 2002, str. 513.

¹⁵⁴ LORINCZ, Július: *Žít ako slobodný národ*. Pravda, č. 3, 5. 1. 1988, str. 7.

¹⁵⁵ BABIC, Marián: *Teror sionistov*. Smena, č. 295, 16. 12. 1987, str. 2.

¹⁵⁶ ČTK: *Stávkuje arabské obyvateľstvo Izraele*. Rudé právo, č. 300, 22. 12. 1987, str. 7.

prináša *Rudé právo* článok o tlačovej konferencii v Prahe, na ktorej vystúpil predstaviteľ OOP v ČSSR Samih Abdul Fattah. Svoje prehlásenie venoval podpore palestínskeho ľudu proti izraelským okupantom. Okrem už každodennej kritiky na stranu Izraela, kritizoval aj USA: „Americká vláda, ktorá obvykle rozsiahlo hovorí o porušovaní ľudských práv, sa však teraz, keď sú nevídaným spôsobom porušované práva Palestíncov, chová podľa príkladu múdrej indickej opice – nevidí, nepočuje, nehovorí.“¹⁵⁷ V *Pravde*, sa z odvolaním na niektoré zahraničné buržoázne noviny, upozornili, že provokácie, ktoré Izrael označil za dôvod k vraždeniu, boli nanajvýš niekoľko dymiacich pneumatík zapálených uprostred cesty a hádzanie kameňov, pretože palestínski občania nemajú právo nosiť zbrane a na vojakov tak nemohli strieľať. Televízne zábery navyše usvedčujú Izrael z brutality a krvavého teroru.¹⁵⁸

V článku, ktorý bol vydaný 30. decembra, *Rudé právo* ukazuje správy o palestínskom boji z pohľadu západných médií, ktoré sú v podstate všetky pobúrené násilím, ktoré sa koná na okupovaných územiach a najmä na násilí, ktoré je páchané na palestínskych deťoch. Časť článku je z britských novín Times, ktorý píše o bití detí izraelskými vojakmi. Od francúzskej agentúry AFP pochádza článok o izraelskom útoku proti nemocnici a jej pacientom. Za zdroj napätia označili britský Financial Times a americký New York Times, prítomnosť židovských osadníkov, ktorí zaberajú pôdu priamo v Gaze.¹⁵⁹ Keďže intifáda pokračovala v podstate až do roku 1993 články v novinách sa objavovali stále celkom pravidelne. Ich obsah je vždy takmer rovnaký, keď hovoria o pokračujúcich stávkach palestínskeho respektíve arabského obyvateľstva, o izraelskej agresii a terore páchanom na palestínskom obyvateľstve a o stále zvyšujúcom sa počte zabitých Palestínčanov. Rok po začiatku intifády bol v *Rudom práve* vydaný článok, v ktorom sa spomína ako jediné riešenie konfliktu na Blízkom východe zvolanie mierovej konferencie: „Taký je záver modelovej medzinárodnej konferencie o mieri na Blízkom východe, ktorá po trojdňovom jednaní vo štvrtok skončila v Prahe. Jej účastníci, päťdesiat verejných činiteľov – Palestíncov, Izraelčanov, zástupcov arabských krajín, osobností zo stálych členských štátov Rady bezpečnosti OSN a z medzinárodných organizácií – predstavovali široké spektrum názorov a prístupov, nesporný intelektuálny potenciál, a zároveň aj vôľu prispieť svojim dielom k vyriešeniu konfliktu.“¹⁶⁰ Účastníci konferencie odoslali dopis generálnemu tajomníkovi OSN so svojou požiadavkou na zvolanie mierovej konferencie, ktorú

---

¹⁵⁷ Železná pěst nepomáhá. Představitel OOP k hrdinnému boji palestínského lidu. Rudé právo, č. 302, 24. 12. 1987, str. 7.

¹⁵⁸ RUSKO, Milan: Bez sviatkov pokoja. Pravda, č. 302, 24. 12. 1987, str. 5.

¹⁵⁹ MÁDR, Milan: Očima západních novinářů. Brutalita proti Palestincům. Rudé právo, č. 306, 30. 12. 1987, str. 7.

¹⁶⁰ NÝVLT, Josef: Jednoznačné stanovisko. Rudé právo, č. 290, 9. 12. 1988, str. 6.

podľa slov autora nepodporujú len Spojené štáty a Izrael.¹⁶¹ Po protestoch a zatýkaniach, ktoré nastali sa Izrael rozhodol, že deportuje štyroch Palestínčanov. Tento postup priniesol rozhorčenie svetovej verejnosti, čo malo prinútiť aj Spojené štáty zaujať odmietavý postoj k tejto deportácii Palestínčanov. Navyše bolo v novinách upozornené aj na to, že ich chcú deportovať zo svojej vlastnej krajiny.¹⁶² Neskôr boli informácie aj o ďalších zločinoch, ktorých sa mal Izrael dopustiť: zákaz potravín na okupované územie, izraelskí vojaci mali surovo odvádzať deti z táborov, zatvorenie palestínskych škôl, a v tomto článku môžeme vidieť aj zrovnanie nacizmu zo sionizmom.¹⁶³ Deti, ktoré prestali chodiť do škôl sa zapojovali do provokatívnych nájazdov na izraelské posádky. Keďže vojaci sa bránili dochádzalo aj k detským obetiam. To sa nakoniec stalo nástrojom vodcov povstania, keď detské obete mali vzbudiť súcit k Arabom a nenávisť k Izraelčanom.¹⁶⁴ Zrovnávanie nacizmu zo sionizmom sa v článkoch o intifáde nepoužívalo do takej miery ako v predchádzajúcich rokoch. Celkovo sa v prípade intifády zdal tón článkov miernejší ako tomu bolo v minulých konfliktoch.

Je veľmi zložité stanoviť presný dátum konca intifády. Poľa všetkých tvrdení skončila slávnostným ceremoniálom na trávniku pred Bielym domom, kde boli podpísané dohody z Osla. V skutočnosti však intifáda začala strácať na sile postupne od konca roku 1990. Dialo sa tak hlavne v súvislosti s irackou okupáciou Kuvajtu, vojnou v Zálive, mierovou konferenciou, uskutočnenou v Madride a bilaterálnymi rozhovormi, zahájenými koncom roku 1991 vo Washingtone s cieľom dosiahnuť izraelsko – palestínskeho narovnania.¹⁶⁵

Intifáda priniesla do palestínskej spoločnosti niektoré dôležité zmeny. Prispela k upevneniu palestínskej národnej identity a sebauvedomeniu. Palestínci začali viac ovplyvňovať svoju situáciu a nespoliehali sa na susedné arabské štáty. Brutálne zásahy izraelských vojakov, pri ktorých boli neraz usmrtené aj deti, priniesli Palestíncom veľa sympatií vo svete a naopak silne poškodili image Izraela. Presadila sa nová generácia výrazných osobností v palestínskej spoločnosti, z ktorých sa niektorí stali významnými politikmi. Vzrástla úloha žien, keď sa mnohé z nich aktívne zapojili do protestov a následne aj do politiky. Vznikli nové hnutia a ozbrojené skupiny, keďže vedenie OOP bolo v Tunisku, čo obmedzilo ozbrojené akcie Fatahu a ďalších frakcií OOP na Západnom brehu a v Gaze. Na scénu sa tak dostali

---

¹⁶¹ Tamtiež, str. 6.

¹⁶² LATTA, Boris: *Nová etapa boja Palestínčanov*. Pravda, č. 11, 15. 1. 1987, str. 7.

¹⁶³ VÝBORNÁ, Lýdia: *Zločiny Izraela*. Pravda, č. 28, 4. 2. 1988, str. 7.

¹⁶⁴ VELENSKÝ, Jan: *Izrael – ukazateľ posledných časů. Izrael dnes – palestínska intifáda*. 2. vyd. Hradec Králové 2002, str. 100.

¹⁶⁵ HERZOG, Chaim: *Arabsko – izraelské války*. Praha 2008, str. 516.

organizácie ako Hamas a Palestínsky islamský džihád, ktoré v mnohých ohľadoch boli omnoho radikálnejšie ako sekulárny nacionalisti vedený Arafatom.¹⁶⁶

---

¹⁶⁶ ČEJKA, Marek: *Izrael a Palestína. Minulosť, súčasnosť a smerovanie blízkovýchodného konfliktu*. 3. vyd. Brno 2013, str. 171 – 172.

Záver

V práci som sa snažil ukázať, aký bol vzťah Československa k židovskému obyvateľstvu a novovznikajúcemu židovskému štátu, a ako sa tento vzťah vyvíjal a menil. Postoj Československa bol po vzniku Izraela závislý na zahraničnej politike Sovietskeho zväzu k Izraelu. Keď už bolo jasné, že sa z Izraela nestane socialistický štát, zmenila sa aj politika Sovietskeho zväzu a z toho pramenila aj zmena vzťahu Československa k Izraelu. Postoj Československa bol teda viac ako štyridsať rokov naladený nepriateľsky, čo sa zmenilo až po roku 1989.

V práci som sa ďalej snažil ukázať aký bol obraz palestínsko – izraelských konfliktov na stránkach československých novín za komunistického režimu. Správy, ktoré boli podávané jasne ukazovali smer, ktorým sa uberala politika Československa voči Izraelu. Zhruba v rokoch 1947 – 1949, môžeme vidieť viac – menej priateľský, či neutrálny postoj k otázke Izraela. Po jeho príklone k západu sa však táto línia zmenila a médiá sa začali voči Izraelu správať nepriateľsky. Potom začala podpora arabských štátov a Palestínčanov v ich spravodlivom boji, a na druhej strane bola odsudzovaná izraelská agresia, ktorá sa snaží zničiť tento národ s pomocou Spojených štátov. Samozrejme počínanie Izraela na okupovaných územiach bola a je aj dnes odsudzované množstvom, aj západných, štátov. Zmenila sa úloha médií, keď pred rokom 1989 boli médiá nekriticky na palestínskej strane a odsudzovali imperialistický Izrael, po roku 1989 sa situácia zmenila. Izrael sa začal tešiť podpore, zatiaľ čo Palestínci boli odsunutý do úzadia. Táto podpora sa premietla aj do médií. Tie sa začali stavať viac na stranu Izraela a ak Izraelčania páchali nejaké zločiny na palestínskom území, či jeho obyvateľstve, podávané informácie sú skôr povrchné alebo im nie je venovaná dostatočná pozornosť. Izraelsko – palestínsky konflikt je dlhotrvajúce, nešťastná kapitola v dejinách. Po skončení prvej intifády a dohodách z Osla sa zdalo, že riešenie je v dohľade. Avšak v roku 2000 došlo k vypuknutiu druhej intifády a konflikt pokračuje ďalej až dodnes. Pokračuje aj izraelská politika budovania osád na palestínskom území, a vytlačanie palestínskeho obyvateľstva z jeho pôdy. Jediným riešením tejto situácie je skončenie tejto izraelskej politiky, ktorá vedie len k ďalšej radikalizácii obyvateľstva.

Zoznam prameňov a literatúry

Spojené národy rozhodly o rozdelení Palestiny. Židé jásajú, Arabové hrozí válkou. Rudé právo, č. 280, 2. 12. 1947.

Židovský výbor odmieta masaker v arabské vesnici. Rudé právo, č. 88, 14. 4. 1948.

V Palestíně již 7000 obětí války. Rudé právo, č. 90, 16. 4. 1948.

Resoluce rady bezpečnosti o Palestíně poškozujee Židy. Rudé právo, č. 92, 18. 4. 1948.

Dobytí Haify. Záminka k invasi do Plaestiny. Rudé právo, č. 97, 24. 4. 1948.

Arabská invase do Palestiny je krycím manévrem britských imperialistických plánů. Rudé právo, č. 102, 30. 4. 1948.

Židovský stát Israel vstoupil do dějin. Rudé právo, č. 114, 15. 5. 1948.

KARTUN, Derek: *S vojsky Hagany v severní Palestíně.* Rudé právo, č. 119, 22. 5. 1948.

V Palestíně se opět bojuje. Rudé právo, č. 159, 10. 7. 1948.

Izrael a Sýria uzatvorí mier. Rudé právo, č. 169, 21. 7. 1948.

BARTALSKÝ, A.: *Tekuté zlato a krv.* Práca, č. 150, 11. 6. 1967.

BYDŽOVSKÝ, Juraj: *O výsledkoch imperialistickej agresie na Blízkom východe. Plány a ich produkty.* Pravda, č. 168, 20. 6. 1967.

ČTK: *Izrael rozpútal ozbrojený boj proti Arabom. Vojna na Strednom východe.* Pravda, č. 154, 6. 6. 1967.

ČTK: *Vojna na Strednom východe. Práca,* č. 145, 6. 6. 1967.

Bomby na Káhiru. Smena, č. 135, 6 .6. 1967.

ČTK: *Izrael zahájil agresii proti SAR.* Rudé právo, č. 154, 6. 6. 1967.

DOUDĚRA, Karel: *Boj arabských zemí má naši podporu.* Rudé právo, č. 159, 11. 6. 1967.

DOUDĚRA, Karel: *Odsouzení hodná agrese.* Rudé právo, č. 154, 6. 6. 1967.

DOUDĚRA, Karel: *Kdo tentokrát připravil jeviště?* Rudé právo, č. 177, 29. 6. 1967.

Bilancia obdobia sucha vo Vietname. Taktika klieští nevyšla. Pravda, č. 161, 13. 6. 1967.

HOMOLA, B.: *Drama palestinských uprchlíků pokračuje.* Rudé právo, č. 176, 28. 6. 1967.

KOŽÍK, Viliam: *Cesta k upevneniu mieru na Blízkom východe. Ciele a pozadie agresie.* Pravda, č. 169, 21. 6. 1967.

POLAKOVIČ, Alexander: *Trójsky kôň na Strednom východe. Nafta a monopoly – alebo dve strany jednej mince.* Smena, č. 154, 27. 6. 1967.

RIŠKO, Ján: *Dávid a Goliáš.* Pravda, č. 166, 18. 6. 1967.

RIŠKO, Ján: *Nafta v pozadí agresie.* Pravda, č. 163, 15. 6. 1967.

Alarmujúca situácia utečencov. Pravda, č. 164, 16 . 6. 1967.

Exodus cez rieku Jordán. Smena, č. 142, 14. 6. 1967.

Izrael sa usvedčuje sám. ZAR žiada U Thanta o zákrok proti vyhánaniu Palestínčanov. Smena, č. 154, 27. 6. 1967.

HAVRAN, Michal: *Kto koho podporuje.* Smena, č. 239, 8. 10. 1973.

LORINCZ, Július: *Agresia nezostane nepotrestaná.* Pravda, č. 239, 8. 10. 1973.

LORINCZ, Július: *Ako riešiť situáciu.* Pravda, č. 241, 10. 10. 1973.

BABIC, Marián: *Neludský zločin sionizmu.* Smena, č. 224, 21. 9. 1982.

BRABEC, J.: *Hrozba intervencie USA. V Bejrúte o celý arabský svet.* Práca, č. 161, 9. 7. 1982.

ČTK: *Izrael napadl Libanon. Agresor postupuje třemi směři do vnitrozemí.* Rudé právo, č. 133, 7. 6. 1982.

ČTK: *Izrael stupňuje agresii. V jižním Libanonu probíhají urputné boje.* Rudé právo, č. 134, 8. 6. 1982.

ČSTK: *Agresia v Libanone trvá. Prudké boje.* Práca, č. 136, 10. 6. 1982.

ČTK: *Před bitvou o Bejrút.* Rudé právo, č. 137, 11. 6. 1982.

ČTK: *Zastavit izraelskou agresii.* Rudé právo, č. 140, 15. 6. 1982.

ČTK: *Horečná jednání Rady bezpečnosti.* Rudé právo, 186, 7. 8. 1982.

ČTK: *Izrael vyhlazuje palestínský lid.* Rudé právo, č. 197, 20. 8. 1982.

ČTK: *Palestinští bojovníci opouštějí západní Bejrút neporaženi.* Rudé právo, č. 199, 23. 8. 1982.

ČTK: *J. Arafat odcestoval z Bejrútu.* Rudé právo, č. 206, 31. 8. 1982.

ČTK: *Hrůzný zločin izraelských agresorů.* Rudé právo, č. 223, 20. 9. 1982.

ČTK: *Podrobnosti o masakru v západním Bejrútu. Zabíjeli i kojence.* Rudé právo, č. 224, 21. 9. 1982.

HOLAN, Milan: *Terčom opäť Libanon.* Smena, č. 134, 8. 6. 1982.

JELÍNEK, Milan: *Již deset tisíc zavražděných.* Rudé právo, č. 144, 19. 6. 1982.

LATTA, Boris: *Pravá tvár izraelskej agresie.* Pravda, č. 206, 31. 8. 1982.

LATTA, Boris: *Lúpež ako politika.* Pravda, č. 215, 10. 9. 1982.

LORINCZ, Július: *Sionisti v stopách nacistov.* Pravda, č. 158, 6. 7. 1982.

LORINCZ, Július: *Výzva rozumu a zodpovednosti.* Pravda, č. 162, 10. 7. 1982.

LORINCZ, Július: *Nesmieme zabudnúť, nesmieme odpustiť.* Pravda, č. 224, 21. 9. 1982.

MÁDR, Milan: *Válečnický kurs Tel Avivu.* Rudé právo, č. 134, 8. 6. 1982.

MÁDR, Milan: *Bezprostřední účast USA.* Rudé právo, č. 135, 9. 6. 1982.

MÁDR, Milan: *Rozšiřují válku.* Rudé právo, č. 137, 11. 6. 1982.

MÁDR, Milan: *Barbarská válka Izraele v Libanonu. Ve stopách nacistů.* Rudé právo, č. 164, 13. 7. 1982.

MAJERČÍK, Ivan: *Spoluúčasť agresie*. Smena, č. 139, 14. 6. 1982.

MERKL: *Izraelská agresia súčasťou strategickej spolupráce s USA. Politika medzinárodného terorizmu*. Práca, č. 147, 23. 6. 1982.

MERKL: *Kruté dôsledky izraelskej agresie v Libanone. Výkričník pre budúcnosť*. Práca, č. 153, 30. 6. 1982.

ROVENSKÝ, Dušan: *Imperialismus a sionismus*. Rudé právo, č. 136, 10. 6. 1982.

RUSKO, Milan: *Zodpovednosť za krvavý útok*. Pravda, č. 134, 8. 6. 1982.

ZAGAR, Bedrich: *Tandem imperialismus – sionismus*. Pravda, č. 138, 12. 6. 1982.

BABIC, Marián: *Teror sionistov*. Smena, č. 295, 16. 12. 1987.

ČTK: *Stříleli i do dětí. Brutalita izraelských vojáků v Gaze*. Rudé právo, č. 290, 10. 12. 1987.

ČTK: *Výzva Vlasného shromáždění OSN: Svolat konferenci o Blízku východe*. Rudé právo, č. 293, 14. 12. 1987.

ČTK: *Stále tvrdší represe*. Rudé právo, č. 293, 14. 12. 1987.

ČTK: *Izraelský teror v Gaze*. Rudé právo, č. 295, 16. 12. 1987.

ČTK: *Bouře na okupovaných územích neutichají. Izrael vysílá posily*. Rudé právo, č. 297, 18. 12. 1987.

ČTK: *32 zavražděných Palestinců*. Rudé právo, č. 299, 21. 12. 1987.

ČTK: *Stávkuje arabské obyvatelstvo Izraele*. Rudé právo, č. 300, 22. 12. 1987.

LATTA, Boris: *Nová etapa boja Palestínčanov*. Pravda, č. 11, 15. 1. 1987.

LORINCZ, Július: *Žiť ako slobodný národ*. Pravda, č. 3, 5. 1. 1988.

MÁDR, Milan: *Okupační střelnice*. Rudé právo, č. 294, 15. 12. 1987.

MÁDR, Milan: *Očima západních novinářů. Brutalita proti Palestincům*. Rudé právo, č. 306, 30. 12. 1987.

NÝVLT, Josef: *Jednoznačné stanovisko*. Rudé právo, č. 290, 9. 12. 1988.

RUSKO, Milan: *Bez sviatkov pokoja*. Pravda, č. 302, 24. 12. 1987.

ŠEBO, Cyril: *Vzbúrené getá*. Práca, č. 294, 15. 12. 1987.

VÝBORNÁ, Lýdia: *Zločiny Izraela*. Pravda, č. 28, 4. 2. 1988.

Železná pěst nepomáhá. Představitel OOP k hrdinnému boji palestinského lidu. Rudé právo, č. 302, 24. 12. 1987.

G. Husák přijal J. Arafata. Rudé právo, č. 105, 6. 5. 1975.

ČTK: *Jásir Arafat na oficiální přátelské návštěvě v ČSSR*. Rudé právo, č. 247, 19. 10. 1989.

Literatúra

BLACK, Ian – MORRIS, Benny: Mossad. *Izraelské tajné války*. 4. vyd. Brno 2011.

BROŽ, Ivan: *Arabsko – izraelské války 1948 – 1973*. 2. vydanie. Praha 2010.

ČEJKA, Marek: *Izrael a Palestina. Minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3. vyd. Brno 2013.

DUFEK, Jiří - KAPLAN, Karel - ŠLOSAR, Vladimír: *Československo a Izrael 1947 – 1953*. Brno 1993.

GILBERT, Martin: *Izrael – Dějiny*. Praha 2002.

HERZOG, Chaim: *Arabsko – izraelské války*. Praha 2008.

KRUPP, Michael: *Dějiny státu Izrael*. Praha 2013.

KRUPP, Michael: *Sionismus a stát Izrael*. Praha 1998.

MENDEL, Miloš: *Náboženství v boji o Palestinu*. Brno 2000.

SCHULZE, Kirsten: *Arabsko – izraelský konflikt*. Brno 2012.

SORBY, Karol: *Jún 1967. Šest dní, ktoré zmenili Blízky východ*. Bratislava 2010.

TERNER, Erich: *Dějiny státu Izrael*. Praha 1991.

VELENSKÝ, Jan: *Izrael – ukazatel posledních časů. Izrael dnes – palestinská intifáda*. 2. vyd. Hradec Králové 2002.

WANNER, Jan: *Krvavý Jom kippur*. Praha 2002.

YEGAR, Moshe: *Československo, sionismus, Izrael*. Praha 1997.

Zhrnutie

Predkladaná práca je zameraná na izraelsko – palestínsky konflikt skúmaný z pohľadu československej tlače. Čitateľ je v práci zoznámený so vzťahom Československa k Židom po vzniku prvej republiky v roku 1918, a s vývojom tohto vzťahu. Ten bol pri procese vzniku, a krátko po jeho vzniku priateľský, no postupe sa so zmenou režimu v Československu a jeho prispôbení politike Sovietskeho zväzu mení na nepriateľský.

Izraelsko – palestínsky konflikt v československej tlači bol ovplyvnení komunistickým režimom, ktorý v ňom vládol, a tak sa na stránkach československých novín stretávame s jasným odporom k Izraelu a naopak s priateľským postojom k Palestínčanom. Túto jasnú líniu môžeme sledovať v čase šesťdňovej vojny, libanonskej vojny aj prvej intifády. Po zmene režimu v Československu v roku 1989, sa zmenil aj postoj československej vlády, ktorá začala opätovne nadväzovať styky s Izraelom.

Summary

This bachelor thesis is focused on Israeli-Palestinian conflict, studied from perspective of Czechoslovak press. The reader of this thesis is familiarized with the relationship between Czechoslovakia and the Jews after the establishment of the first republic in 1918 and with the development of this relationship. During the process of the establishment and shortly after it, the relationship was friendly, but gradually, with the change of regime in Czechoslovakia and its adaptation to politics of the Soviet Union, it became conflicting.

Israeli-Palestinian conflict was in the Czechoslovakia's press very much influenced by communist regime of the Czechoslovakia and so we find a strong repulsion for Israel and contrarily supportive attitude to Palestinians. This clear course can be seen during the time of Six-Day War, Lebanese war and also during the first intifada.

After the change of the regime in Czechoslovakia in 1989, the attitude of Czechoslovakia's government also changed and the contact with Israel was renewed.